

sis la to m

LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

1983

2

kovas
balandis

TURINYS

O. Jonkaitytė	Ilgesys	4
Ignas	Gyvybės medis	5
S. Valiukienė	Vincė Jonuškaitė	6
Žuvėdra	Mūsų praeitis	11
A. Rūta	Apie Moną Lisą (eil.)	14
A. Rūta	Gelsvos rožės	15
D. Mitkienė	Pavasariop	17
	L.l. meno tradicijos	18
• Knygos	P. Naujokaičio "Saulėleidis"	20
	V. Baltušienė-Pasikalbėjimas su Ann Jillian	21
• Moterys pasaulyje		
• Sveikata	A. Vaisiūnienė — Gydomų praktikuotojai	25
	J. Prunskis — Vanduo	26
• Šeiminių kampelių	Veda L. Murauskienė	27
• Madų ir grožio pasaulis	Veda I. Kairienė	29

ILIUSTRACIJOS

R. Balčikonienė	Senovės lietuvės	13
A. Toleikis	Iliustracija	14
B. Matijošaitytė	Medžiai	15
J. Paukštienė	Riestainių pardavėja	16
J. Paukštienė	Motinos	16
V. Černiauskaitė	Vilnietės	18
A. Tamošaitis	Skutinėti margučiai	19
A. Tamošaitis	Skutinėti margučiai	19
A. Tamošaitis	Skutinėti margučiai	20

"MOTERIS" LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

1983 m. Nr. 2 (152)

NORA KULPAVIČIENĖ — redaktorė

S. GIRDAUSKIENĖ — lituanistė, Z. DIDŽBALIENĖ — korektorė

I. KAIRIENĖ — skyriaus vedėja, L. MURAUSKIENĖ — skyriaus vedėja

B. PABEDINSKIENĖ — administratorė, R. STABAČINSKIENĖ — ekspeditorė

LEIDŽIA KANADOS LIETUVIŲ KATALIKIŲ MOTERŲ DRAUGIJA

Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8, Canada

Spaudė Litho-Art Limited, 971 College St., Toronto, Ont. M6H 1A6

Prenumerata metams \$10.00, garbės prenumerata \$15.00, vieno numerio kaina — \$1.75

Viršelis — lietuviškas audinys.

Jei nėra kitaip susitarta, gautąją medžiagą, kaip straipsnius, nuotraukas ir kt. redakcija negrąžina ir taiso bei tvarko savo nuožiūra.

"MOTERIS" Lithuanian Women's Magazine. 1983 m. Nr. 2 (152)

Printed by Litho-Art Limited in Toronto, Ont.

moteris

1983

2 (152)

KRISTUS

LIETUVIŲ
LIAUDIES MENAS

O. JONKAITYTĖ

Tu esi mano ilgesio pradžia ir pabaiga. Mano dienos, mintys — žingsniai į Tave. Ir mano ilgesiai lyg maži laiveliai jūroje. Ir — kaip sunkiai Tu pasiekiamas. . .

Kartais matau Tave stovintį mano kelio pabaigoje ir mojančią man. Kartais girdžiu Tavo žingsnius savo kelyje. Kartais juntų savo ranką Tavo delne. Bet daug dažniau Tu pasitrauki į kalnus, o man liepi irtis vienai. Neramus bangavimas, priešingi vėjai, ir nei vienos žvaigždės šviesa nekrinta į nakties tamsą.

Dieve, neleisk tada ilgai Tavęs laukti. Juk atėjai pas apaštalus, jie buvo tvirti ir jų rankos pripratusios prie irklų ir priešingų vėjų. Bet aš — Dieve — ar tavęs negraudina mano silpnumas? Tu pažvelk į mano rankas — jos silpnos. Vairo jos iš viso nėra laikusios. Nenorėk jų išmėginti didelėmis bangomis ir tamsiais kelių vingiais. Paimk vairą Tu ir nustatyk kelius tarp mėlyno bangavimo.

Ne irklai, o ilgesiai valdo laivus. Duok man didžių ilgesių. Taip didžių, kad nebijočiau eiti pas Tave per bangas. Ir Tu paimk mane, jei išsigąsiu — ištiesk ranką man.

Aš matau daug tų, kurie ilgisi Tavęs, bet neranda valčių. Mano valtį padaryk didelę ir stiprią, kad joje rastų vietos visi, kurie brangūs mano širdžiai. Ir tie, kurie pavargsta ir nenori ieškoti. Visi, kuriuos Tu leidi man sutikti ir pavedi mano rankų ir širdies globai. Leisk, kad mūsų dienos būtų bendra kelionė į Tave. Ir jei mano rankos pavargs, Dieve, surask kitas, kurios pavaduotų.

Mūsų ilgesiai lyg maži laiveliai jūroje. Dieve, neužgesink žvaigždžių. Tavo dvasia dvelkia kur nori — teneša mūsų laivelius ten, kur Tu stovi ir moji mums. Ir jei sudužtų valtys, jei užgestų žvaigždės, jei priešingi vėjai išblaškytų mus, Dieve, liepk eiti pas Tave per bangas.

GYVYBĖS MEDIS

Adomas, didžiai apsvylęs per daug ilgu gyvenimu, sulaukęs 432 metų amžiaus, pasišaukė sūnų Setą, kuriam tarė: “Sūnau, aš tave siunčiu pas Rojaus angelą, kuris sergsti Gyvybės Medį. Sakyk jam, kad esu pavargęs toliau gyventi, prašyk pasigailėjimo, kurį man Viešpats pažadėjo išvarydamas iš Rojaus. Eik į rytus, ten rasi slėnį, kuriuo nueisi į Rojų. Eik tais pačiais pėdsakais, kuriais tavo motina ir aš išėjome iš Rojaus, kada buvome išvaryti. Ten žemė išdžiūvusi ir išdegusi, nes buvo didelis mūsų nusikaltimas”.

Setas atvyko pas angelą, kuris jam atidarė prarasto Rojaus vartus ir parodė tūkstančius nuostabių dalykų. Viduryje buvo fontanas, iš kurio išsilieja keturios

didelės upės, vilginančios žemę, šalia didelis medis be žievės ir be lapų. Tai jo tėvo ir motinos nusikaltimo medis.

Angelas tarė Setui: “Iš to medžio vieną dieną tavo tėvams ateis Viešpaties gailestingumas, kurį yra pažadėjęs. Bet tai negreit, tik po penkių tūkstančių penkių šimtų metų. Štai to medžio sėkla. Imk. Kada tavo tėvas numirs, šią sėklą įdėk į jo burną. Išdigs didelis medis ir tik už daug metų atneš vaisių. Žinok, kad tada įvyks žmonijos išganymas”.

Setas grįžo verkdamas. Tai ką angelas sakė, išsipildė. Adomas mirė, ir medis išaugo ant jo kapo.

Prabėgo tūkstančiai metų ir to medžio istorija buvo užmiršta. Tačiau Judėjoje augo tas gražus medis, po kuriuo Dovydas mėgo sustoti. Jis čia apverkdavo savo nusikaltimus ir rašė psalmes.

Po Dovydo mirties Saliamonas statė gražiąją Jeruzalės šventovę. Pritrūko vieno balkio, kurio nebuvo įmanoma rasti apylinkės miškuose. Tik tas senas garbingas medis galėjo tikti statybos užbaigimui.

Nutarta jį nukirsti. Kai bandė panaudoti, pasidarė per trumpas. Tada nunešė į Silės upę ir padarė lieptą, kuriuo turėjo pereiti Sabos karalienė. Jinai, iš pagarbos tam medžiui, atsisakė eiti, pramatydama, kad ant to medžio bus prikaltas žmonijos Atpirkėjas.

Kada Kristus buvo pasmerktas, budeliai ieškojo tinkamo medžio kryžiui. Tai buvo 785 Romos imperijos metais, Tiberijui karaliaujant. Pamatę medį ant Silės upės, pasiėmė ir nusinešė. Ir ant to medžio buvo prikaltas Išganytojas.

Garsus Anglijos dailininkas Holman Hunt nupiešė tą sceną, pavadindamas “Mirties šešėliu”.

Kristaus kraujas tekėjo kryžiumi, o angelai rinko į auksinius kielikus, keletas lašų nukrito ant akmens, apaugusio samanomis, ir tuojau išaugo rožės. Paukštelis skrisdamas pamatė kenčiantį Jėzų, nutūpė ant kryžiaus. Jis bandė ištraukti vinis. Daug padėjo vargo, tačiau nepajėgė. Vis tik buvo apdovanotas puošniomis plunksnomis.

Tas kryžius po Kristaus prisikėlimo buvo užkastas žemėje ir užmirštas. Po poros šimtų metų, kada barbarai kėsinosi prieš Romos imperiją, imperatorius Konstantinas išėjo ginti. Jam sapne pasirodė angelas su kryžiumi, ant kurio buvo parašyta: “Šiuo ženklui laimėsi”.

Nešant kryžių, Konstantino kariuomenė laimėjo mūšį, o jis pats tapo krikščioniu. Jo motina, karalienė Elena, surado tikrąjį kryžių ir pervežė į Romą, kur ir šiandien randasi to kryžiaus relikvijos.

KRISTUS ANT KRYŽIAUS LIETUVIŲ LIAUDIES MENAS

VINCĖ JONUŠKAITĖ

—LIETUVĖ DAINININKĖ

IR VISUOMENĖS VEIKĖJA

SALOMĖJA VALIUKIENĖ

KAUNO TEATRAS

“Kiekvienos tautos kultūros gyvenime pasitaiko asmenų, ypač glaudžiai susirįusių su pačia tauta. Malonu, jei toksai giliai iš esmės tautiškas asmuo yra talentingas menininkas. Tokia menininkė yra solistė Vincė Jonuškaitė. Tiek jos pati asmenybė, tiek balsas, tiek muzikalumas, viskas yra lyg išaugę iš mūsų krašto dvasios”. Taip rašė prof. Vladas Jakubėnas 1935 m. “Naujojoje Romuvoje” Vincės Jonuškaitės darbuotės dešimtmečio proga.

Vincė Jonuškaitė gimė Aukštaitijoje, Subačiuje, 1902 m. sausio 22 d. Gimnaziją ji lankė Panevėžyje, vėliau Voroneže, kur taip pat mokėsi dainavimo muzikos mokykloje. Grįžus Lietuvon, dar Nepriklausomybės kovoms tebeeinant, kurį laiką mokytojavo Sudergių pradžios mokykloje netoli savo gimtinės. Vėliau, bedirbdama Žemės ūkio Ministerijoje Kaune, pradėjo plačiau reikštis dainavime. 1919 m. rudenį jai pasirodžius Vaidilutės vaidmenyje Miko Petrausko operoje “Birutė”, muzikas K.V. Banaitis spaudoje atkreipė visuomenės dėmesį į gerą jos balso medžiagą. Po kito pasisekusio koncerto kompozitoriai Tallat-Kelpša ir Naujalis, entuziastingai prisidedant Kan. Tumui, prikalbino Vincę Jonuškaitę stoti į Aukštąją Muzikos Mokyklą Berlyne. Buvo surinkta lėšų jaunajai dainininkei paremti, kas įgalino ją studijuoti pas žinomus pedagogus Berlyne 1920-23 metais. Čia ji pateko į išimtinę muzikinės kultūros aplinką,

dažnai turėdama progos klausytis geriausių koncertų ir matyti puikius operos spektaklius. Studijos Berlyne nulėmė, kad šalia operos meno, Vincė Jonuškaitė suprato ir pamėgo koncertinį dainavimą. 1923 m. persikėlus į Romą, ji dainavimą studijavo privačiai pas Einar Feyering ir gilino muzikinį pasiruošimą pas Laura Valenti. Italija Vincėi Jonuškaitei davė galias operos meno žinias. Čia ji gerai susipažino su senųjų ir naujesniųjų italų kompozitorių kūriniais. 1925 m. įvyko jos pirmasis rečitalis Romos Filharmonijos salėje; tą patį rečitalį ji pakartojo Palangoje ir 1925 m. žiemą debiutavo Kauno Operoje Čaikovskio “Pikų Damoje”, atlikdama Polinos vaidmenį.

Per eilę metų dainuodama operoje, Vincė Jonuškaitė sukūrė net 47 vaidmenis. Ji pasižymėjo ne tik gražiu mezzo-soprano balsu, bet ir ypatingu vaidybiniu talentu. Jos sukurtos rolės buvo pilnai dramatiškai išbaigtos. Pirmoji didelė dainuota partija buvo pagrindinė rolė Ambroise Thomas operoje “Mignon”. Vėliau sekė Giuseppe Verdi operų vedamos rolės — Amneris “Aidoje”, Azučena “Trubadūre” ir Ulrika “Kaukių Baliuje”, Dalia Saint-Saens “Samsonas ir Daliloje”, Morta D’Albert “Pakalnėje”, Laura Ponchielli “Giocondoje” ir eilė kitų. Labiausiai gi iš visų Vincės Jonuškaitės sukurtų rolių lietuvių atminimuose yra įsirižęs jos Carmen vaidmuo to paties vardo Bizet operoje. Tai buvo tartum jos operinės kar-

VINCĖ
JONUŠKAITĖ
VALST. LIETUVOS
OPEROS SOLISTĖ

ŠIE DĖVIMI
TAUTINIAI
RŪBAI YRA APIE
200 METŲ
SENUMO

jeros vainikas, palikęs visiems neišdildomą įspūdį. Būdama Lietuvos Operos primadona, Vincė Jonuškaitė yra daug gastroliauvusi užsienyje: Grand Opera ir Opera Comique Paryžiuje, Narodni Divadlo Prahoje, Colon Teatre Buenos Aires ir Talinno bei Rygos operose.

Vincė Jonuškaitė išsiskyrė iš kitų mūsų operos solisčių tarpo tuo, kad ji buvo koncertinio dainavimo pionierė Lietuvoje ir pirmoji lietuvių liaudies bei lietuvių kompozitorių komponuotų dainų interpretatorė. Jau 1925 m., duodama savo pirmąjį rečitalį Romoje, ji įtraukė 5 lietuviškas dainas į koncerto programą. Toji lietuviškoji dalis susilaukė didžiausio pasisekimo ir puikaus italų kritikų įvertinimo spaudoje. Grįžus Lietuvon, ji dar daugiau pradėjo domėtis mūsų

liaudies dainomis, kurių daugybę buvo išmokusi iš savo gražiabalsės Motinos. Lietuvių Tautosakos Archyve Vincė Jonuškaitė savo nuožiūra atrinkdavo liaudies dainas ir prašydavo mūsų kompozitorius jas suharmonizuoti. Pirmieji solistės lietuviškų dainų rečitaliai užsienyje įvyko 1931 m. ryšium su lietuvių tautodailės parodomis Stockholme, Goeteborge, Oslo ir Kopenhagoje. Štai vienas iš Skandinavų spaudos atsiliepimų: "Lietuvos Operos dainininkės Vincės Jonuškaitės atliktos dainos parodo, kad lietuvių tauta yra ne tik muzikali, bet savo dainų mene turi daugiau niuansų negu mes įsivaizdavome. Tų dainų tarpe yra tikrų perlų ir kai kurias jų reikėtų įtraukti į mūsų (t.y. švedų) chorų repertuarą". Vėliau sekė V. Jonuškaitės

koncertai Paryžiuje, Varšuvoje, Rygoje, Oslo, Buenos Aires, Montevideo, Sao Paulo, Londone ir kitur. 1934 m. koncertuodama Paryžiuje, už lietuvių liaudies dainų jautrų išpildymą solistė gavo prancūzų Renaissance medalį. Mūsų liaudies dainų interpretavimas buvo tartum jos muzikinio gyvenimo geriausia prasmė.

Vincė Jonuškaitė buvo taip pat žymiausia lietuvių kompozitorių dainų interpretatorė. Artimai bendradarbiaudama su kompozitoriais, ji pati parinkdavo eilėraščius ir prašydavo parašyti jos balsui naujų originalių dainų, kurios šios solistės dėka plačiai pasiklido mūsų kamerinių koncertų programose. Vincė Jonuškaitė labai glaudžiai bendradarbiavo su prof. Vladu Jakubėnu, kuris buvo jos ilgametis akompaniatorius. Jis yra suharmonizavęs ar sukūręs daug dainų jos balsui: „Penkios lietuvių liaudies dainos“, K. Inčiūros žodžiams „Kiti sako, maža tu esi“, P. Karužos žodžiams „Žemė kryžių ir smūtkelių“, B. Buivydaitės žodžiams „Liūdnas eilėraštis“. Komp. K.V. Banaitis jai sukūrė „Vandens leliją“ pagal K. Binkio žodžius, „Baltąsias gulbes“ pagal F. Kiršos žodžius ir „Aš per naktį“ pagal V. Buivydaitės žodžius. Solistei apleidžiant Europą, komp. K.V. Banaitis taip rašė: „Rimtesnieji Lietuvos kompozitoriai Jūsų asmenyje turėjo gilią intuicijos ir didelės kultūros išpildytoją, kuri daugelį jų kūrinių iš nežinios ištraukė saulės švieson ir plačiai juos išgarsino. Lietuvių kompozitorių dėkingumas Jus visuomet lydės“. Savo muzikiniame darbe Vincė Jonuškaitė taip pat artimai bendradarbiavo su B. Dvarionu, L. Hofmekleriu ir prof. V. Marijošium.

Lietuvai netekus laisvės, sovietų ir vokiečių okupacijos metais, kai buvo uždrausta minėti Lietuvos Nepriklausomybės sukaktį, Vincė Jonuškaitė vasario 15 d. kasmet suruošdavo lietuviškų dainų recitalį, kuris Kaune buvo laikomas Lietuvos Nepriklausomybės Minėjimu. Nenuostabu, kad Vincė Jonuškaitė buvo visų mylima ir gerbiama Lietuviška Dainininkė. Jos muzikinės darbuotės dešimtmečio proga solistė buvo apdovanota Gedimino 3-čiojo laipsnio ordenu. Ji taip pat buvo Vytauto Didžiojo Universiteto Studentų choro, „Šatrijos“ korporacijos, Studenčių Skaucių Draugovės garbės narė ir LFLS merginų komandos garbės pirmininkė.

1944 m., kaip daugelis mūsų, Vincė Jonuškaitė pasirinko pabėgėlio dalią. Bet nei sunkiais karo metais, nei pokario laikais Vokietijoje ji nenustojo energijos dirbti. Vienoje įdainuota 30 lietuviškų dainų plokštelė, deja, žuvo. Solistė daug koncertavo lietuviams pabėgėliams, ypač Vienoje, Berlyne, Miunchene ir kt.

VINCE JONUŠKAITĖ „CARMEN“, OP. BIZET, 1927 m.

1948 m. Vincė Jonuškaitė su šeima atvyko į Ameriką, pradžioje pas savo seserį į Santa Barbara, vėliau persikėlė į New Yorką. Amerikoje išleido lietuviškų dainų plokštelių albumą ir kur tik galėdama propagavo lietuvišką dainą svetimtauciu tarpe—koncertuodama arba skaitydama paskaitas apie lietuvių liaudies dainas. Apie jos darbą prof. V. Žilevičius taip rašė: „Tamsta, atvykusi į šį kraštą, nenuleidote rankų, nors buvote fiziniai nuvargusi ir moraliai iškankinta. Koncertavote įvairiose kolegijose, institutuose, universitetuose, parodydama lietuvių liaudies dainų grožį, skaitydama paskaitas apie jas, aiškinot jų grožį. Suglaudus visa krūvon, Tamstos veikla, kaip Europos žemyne, taip ir šiame, atlikote didelį darbą lietuvių muzikinės kultūros labui, kurio aprašymui tektų skirti kelis tomus“.

Gyvendama New Yorke, Vincė Jonuškaitė smarkiai įsitraukė į visuomeninį veikimą. Ji buvo viena iš Pabaltijo Moterų Tarybos ir Lietuvių Moterų Atstovybės steigėjų Esslingene 1947 m. Per dešimt metų (1953-1963 m.) ji energingai vadovavo Lietuvių

VINCĖ JONUŠKAITĖ — AZUCENA
“IL TRAVATORE”, OP. VERDI

Moterų Klubų Federacijos New Yorko Klubui. Vincės Jonuškaitės ir LMKF New Yorko Klubas pastangomis tarptautinėse moterų parodose kasmet buvo organizuojamas lietuviškas paviljonas, skoningai įrengtas, turtingas audiniais, gintaro ir medžio dirbiniais. Lankytojai būdavo supažindinami su okupuotos Lietuvos būkle, apdalinami literatūra, vaišinami tradiciniais lietuviškais valgiais. Vincės Jonuškaitės pirmininkavimo metu LMKF New Yorko Klubas yra surengęs nesuskaitomą eilę kultūrinių popiečių, meno parodų, įvairių minėjimų. Tas klubas buvo taip susijęs su Vincės asmeniu, kad new-yorkiečiai jį populiariai vadino “Leskaitienės klubu”.

Visai Lietuvių Moterų Klubų Federacijai Vincė Jonuškaitė vadovavo 1966-1972 m. laikotarpyje. Tuo metu išryškėjo dar vienas jos talentas—ji pasirodė esanti puiki oratorė. Atstovaudama lietuves tarptautiniuose General Federation of Women's Clubs suvažiavimuose, ji imponavo kaip gera kalbėtoja, kaip moteris, kuriai per diplomato žmonos patirtį, taip vadinama “Social grace”, buvo tapusi jos antrąja prigimtimi, kurios šilta ir spontaniška asmenybė traukė traukė naujai sutiktus žmones.

Vincės Jonuškaitės LMKF pirmininkavimo metu

buvo dažnai atitaisomi amerikiečių spaudoje pasitaikę netikslumai ar neteisingos žinios apie Lietuvos padėtį.

Ypatingai atmintina yra jos aštri kova su Sovietų delegacijos prie Jungtinių Tautų nare Leokadija Deržinskaitė-Piliušenko, kuri 1967 m., prisistačiusi kaip Tarybų Lietuvos Užsienių Reikalų ministerė ir Tarybų Lietuvos atstovė, vienoje Jungtinių Tautų sesijoje šmeižė Nepriklausomą Lietuvą ir kėlė Sovietų nuopelnus okupuotai Lietuvai. Vincė Jonuškaitė tuojau surašė taiklų memorandumą ir pareiškė griežtą protestą prieš Sovietų delegacijos atstovės melagingus pranešimus. Šį memorandumą Lietuvių Moterų Klubų Federacijos vardu ji išsiuntinėjo Jungtinių Tautų misijoms ir ambasadoriams. Tuo metu buvusi JAV atstovė vienai Jungtinių Tautų komisijai Patricia Robert Harris, atsižvelgdama į tą memorandumą, Jungtinių Tautų sesijoje viešai pareiškė, kad Sovietų delegatė Leokadija Piliušenko negali kalbėti Lietuvos vardu, nes ji yra ne Lietuvos, bet Sovietų Sąjungos atstovė; Jungtinės Amerikos Valstybės nepripažįstančios Sovietų okupacijos legalumo. Ambasadorius Arthur Goldberg taip pat pabrėžė, kad Amerikos valdžia visuomet stengsis užkirsti kelią melagingai propagandai Jungtinėse Tautose. Kai Sovietai šventė 50 metų revoliucijos sukaktį, Vincės Jonuškaitės vadovaujama LMKF tą įvykį paskelbė gedulo diena ir išleido gerai dokumentuotą memorandumą, pavadintą “Lapkričio septintoji ir moteris”, įrodantį bolševikų revoliucijos žalą šeimai, tautoms ir civilizacijai.

Vincės Jonuškaitės LMKF pirmininkavimo metu kas tris metus įvyksta organizacijos visuotiniai suvažiavimai būdavo ypatingai iškilmingi; ruošiami New Yorko didžiuosiuose viešbučiuose, jie sutraukdavo daug atstovių iš įvairių kitataučių moterų organizacijų. Svečių tarpe būdavo General Federation of Womens Clubs, turinčios 12 milijonų narių, tuometinės pirmininkės. Už nuopelnus LMKF Vincėi Jonuškaitei suteiktas Garbės Pirmininkės titulas.

Dainininkės ir visuomenininkės Vincės Jonuškaitės prasmingas gyvenimas aprėpė ir kitas, privačias—moters, žmonos ir motinos—roles. Pirmą kartą ištėkėjusi už Lietuvos Užsienių Reikalų Ministro Dovo Zauniaus, ji augino nemažą šeimą; vyrui mirus, po keletos metų jai ištėkėjus už rašytojo-žurnalisto St. Leskaitio, jos šeima dar padidėjo. Viena jauna dainininkė Lietuvoje jos kartą paklausė, ar šeimos gyvenimas ir motinystė netrukdo jos dainininkės karjerai. “Priešingai”, atsakė Vincė Jonuškaitė, “Tikrai tapusi motina, moteris tampa pilnu žmogumi ir tuo pačiu gilesne menininke”.

Sulaukus gražių 80-ties metų, šioji moteris yra pilna

VINCĖ JONUŠKAITĖ
"CARMEN", OP. BIZET.
1935 M.
JUBILIEJINIS
SPEKTAKLIS

energijos ir interesų. Dėl susidėjusių aplinkybių 1972 m. Vincei Jonuškaitei teko persikelti gyventi į Santa Barbara. Kalifornijoje ji rūpinasi savo anūko lietuvišku auklėjimu, lankosi Los Angeles įvairiuose renginiuose, kur dažnai ją mato jaunimo dainuojančiame būryje "betūravojančia" antru balsu, palaiko glaudų ryšį su Los Angeles LMKF Klubu. Atvažiavusi į New Yorką aplankyti savo dukters ir draugų, ji dalyvauja LMKF renginiuose, pasakydama gražių kalbų ir savo buvimu priduoja jiems šventiškumo.

Vienas įvykis, geriausiai charakterizuojas Vincė Jonuškaitę kaip žmogų, lietuvių patriotę ir dainininkę, yra giliai įstrigęs liudininkų širdyse. Rusų okupacijos metais, ji, būdama didelėje komunistų valdžios nemalonėje, vasario 16 d. išvakarėse surengė lietuviškų liaudies dainų koncertą Kauno Jaunimo Teatre. Pasipuošusi tautiniu rūbu, ji tą vakarą išdainavo visų mūsų meilę kenčiančiai Tėvynei. Koncerto pabaigoje, karšties aplodismentams prasidėjus, pasigirdo iš

publikos tarpo pirmosios mūsų Tautos Himno frazės. Tai buvo momentas, kurio tuo metu ne vienas scenos menininkas būtų išsigandęs. Solistei dar buvo laiko, publikai nusilenkus, iš scenos pasitraukti. Bet Vincė Jonuškaitė, tiesi lyg karalienė, ašaroms riedant veidu, traukė su raudančia publika "Lietuva, Tėvyne mūsų"...

Sakoma, kad iš to kam daug duota, daug tikimasi ir reikalaujama. Vincė Jonuškaitė, apdovanota nepaprastu talentu ir turtinga prigimtimi, atidavė savo kraštui ir žmonėms su kaupu, ką buvo iš Kūrėjo ir savo Tautos gavusi.

Sulaukus gražių 80-ties metų, Jubiliatei Vincei Jonuškaitei linkime, kad jos gyvybingumas nepalūžtų ir turtintų visų mūsų buitį dar ilgiausius metus!

(Medžiaga buvo panaudota iš enciklopedijų, periodinės spaudos, asmeniško prisiminimų ir G. Gudauskienės paskaitos, minint V. Jonuškaitės 80-ties metų sukaktį Los Angeles)

VILNIAUS BOKŠTAI

Mūsų kolonijoje gastroliavo lietuvių dainininkų ansamblis. Kaip įprasta tokiomis progomis, svarbiausieji veikėjai scenoje buvo apdovanoti gėlėmis. Jas įteikė kiekvienam atskirai pora mergaičių. Visa ta gėlių įteikimo procedūra gal kiek ir užsitęsė, nes tų atžymėtinų veikėjų buvo nemaža. Jau gatvėj, grįžtant namo, išgirdau iš vienos žiūrovės pastabą—“Man buvo gėda prieš kanadiečius (ar amerikiečius)”. Šis atsitiktinai išgirstas posakis “man buvo gėda prieš kanadiečius” privertė mane susimąstyti. Vieninteliai “kanadiečiai” spektaklyje buvo tik 9 orkestrantai. Labai galimas dalykas, kad ir aš, kaip ir daugelis iš mūsų, tą posakį ne kartą esame pavartoję. Tačiau šį kartą aš pagalvojau, kodėl man turi būti gėda prieš kanadiečius? Kas blogo čia buvo padaryta? Čia nebuvo nusizengta nei šio krašto įstatymams, nei moralės dėsniams. Kas pagaliau yra tie kanadiečiai? Neabejoju, kad iš tų 9 orkestrantų bent du buvo ukrainietiškos kilmės, bent du vengriškos, pora izraelitų ir panašiai. Pagaliau ir mes esame tokie pat kanadiečiai. Juk sakoma, kad Kanada—tai įvairių tautų mozaika arba gėlių puokštė, sudaryta iš įvairių tautybių. Taip, aš esu lietuvis, tačiau kartu ir kanadietė, tad man nėra jokio pagrindo to gėdintis. Aš priklausau senai ir garbingai lietuvių tautai. Taip, senai ir garbingai lietuvių tautai su plačia ir žinoma istorija. Mūsų protėviai—lietuvių tauta—yra viena iš seniausių Europos tautų, ilgiausiai savo tėvynėje gyvenanti. Tai patvirtina mūsų kalbos bei vietovardžių mokslininkų tyrinėjimai ir archeologinės iškasenos. Yra spėliojimų, kad mūsų tauta priešistoriniais laikais priklausė prie taip vadinamų matriarchalinių tautų kultūros. Garbino gamtos di-dybes, turėjo miklias rankas namų dirbiniams ir pasižymėjo kaip geri žemdirbiai. Jos rodė didelę pagarbą mirusiems, buvo taikingos, gan lengvai pasidavė užkariaujamos, tačiau neišnykdavo, nes buvo labai prisirišusios prie žemės. Didžiojo tautų kraustymosi metu į mūsų kraštą atėję indoeuropiečiai

atnešė ir skirtingų bruožų. Tad taip iš senesnių matriarchalinės kultūros protėvių esame paveldėję prisi-rišimą prie žemės, didžią pagarbą motinai, vienpatystę šeimoj, palinkimą menui ir simbolizmui. Iš kitos pusės, iš klajoklių kultūros paveldėjom tikėjimą vienu Dievu (lietuviai niekad os negarbino stabų), mergaičių skaistybės saugojimą, tėvo ir vyriausiojo sūnaus teises šeimoje (čia pabrėžtin as ypatingas prisirišimas prie žirgo). Jų skirtingų elementų susikryžia-vimas išugdė savitą, vėliau mažai svetimų įtakų paliestą lietuvių kultūrą.

Pirmaisiais šios eros amžiais žinios apie mūsų gyvenimą ir kultūrą remiasi iškasenom is. Bet jau an-trojo amžiaus romėnų rašytojas Tacitus savo veikale “Germania” rašo, kad mūsų protėviai moka geriau užauginti javus už germanus. Surasti vietinio darbo metaliniai dirbiniai, skoningi papuošalai liudija, kad Lietuvoje klestėjo ir savi amatai.

Apie gyvą prekybą su Romos imperija žinome iš gausiai randamų romėniškų pinigų. Svarbiausia prekė buvo mūsų gintaras. Gintaras buvo gabenamas iš Palangos pajūrio iki Venecijos. Gintarą žinojo ir brangino jau senovės graikai. Gintarą mini graikų rašytojas Herodotas, gyvenęs 5-me amžiuje prieš Kristaus gimimą. Romėnų istorikas Plinijus pirmame amžiuje rašo, kad Nerono pasiūstas raštininkas pargabeno labai daug gintaro.

Archeologinės iškasenos leidžia spręsti, kad mūsų kultūra vystėsi ramiai, ir tik apie 5-jį amžių tautų kilno-jimasis bus paveikęs ir mūsų kraštą. Dar šeštojo amžiaus gotų istorikas Jordanas mini ramius žmones, gyvenančius palei Baltijos jūrą. Pagaliau ilgi sąmyšiai Europoje nutraukia ryšius su mūsų kraštu ir gyvenimas keliems šimtmečiams sustingsta. Geriau sakant, apie šį laikotarpį turime mažai žinių. 11-ame amžiuje mūsų vardas jau yra minimas keletos metraštininkų, ir taip palengva įeiname į rašytinių šaltinių reguliarių istorijos laikotarpį. Šio istorinio, jau mums žinomo laikotarpio,

TRAKŲ PILIS

čia nebepasakosiu. Gal tik įdomumo dėlei paminėsiu kai kuriuos paskirus faktus ar įvykius, aprašytus svetimšalių metraščiuose.

Tuo metu, kai Jogaila vedė Lenkijos karalaite Jadvygą, Lenkija savo plotu buvo bent tris kart mažesnė už Lietuvą.

Yra išlikęs aprašymas, kai Jogaila atvyko 1386 m. į Krokuvą jungtuvėms su Jadvyga. Tada jis dar buvo pagonis, ir lenkai tikėjosi pamatyti laukinį, plaukais apžėlusį senį, bet buvo labai ėnustebę, kai lietuviai kunigaikščiai pasirodė ant puikių žirgų, su žibančia, turtinga apranga, geriausios Europoje — flandrių — gelumbės drabužiais, brangiais kailiais apsilvilkę, didingi, karališkomis dovanomis nešini.

Lietuvos krikštui 1386 m. į Vilnių buvo sušaukti apylinkių žmonės ir jiems buvo paaiškintas reikalas atsižadėti senovės tikėjimo. Žmonės bijojo pagoniškų dievų keršto, verkė, raudėjo. Buvo užliejama šventoji

ugnis, kertami šventieji ąžuolai bei naikinami šventieji žalčiai. Tačiau, nepatyrę senųjų dievų keršto, žmonės pradėjo krikštytis. Kiekvienas naujai pakrikštytas gavo dovanų baltus vilnonius rūbus. Žinia greitai pasklido po kraštą, ir kiekvienas norėjo gauti tą dovaną. Yra likusių žinių, kad vienas žmogus krikštijosi net 21 kartą ir, kai 21-į kartą gavo suplyšusius marškinius, pradėjo protestuoti, nes per visus 20 kartų buvo gavęs gerus marškinius.

Did. Kun. Vytautas be savos kalbos dar kalbėjo vokiškai, lotyniškai, lenkiškai ir rusiškai. Gerai mokėjo žaisti šachmatais.

Kunigaikštienė Ona, Vytauto žmona, buvusi labai protinga moteris. Ją gerbė užsienio pasiuntiniai ir valdovai. Ji dalyvaudavo svarbiuose pasitarimuose, lankydavosi kartu su Vytautu užsieny. Ji buvo uoli katalikė, globojo bažnyčią ir dvasiškius, mokėjo skaityti — viduramžiais retai pasitaikęs reiškinys. Kunigaikštienė Ona ir Jogailos sesuo Aleksandra buvusios puošniausios moterų Rytų Europoje. Kad kunigaikštienės Onos įtaka savo vyrui Vytautui buvo žymi, tai liudija jos parašas sutartyse, kur ji užtikrina, kad Vytautas išpildys savo pažadus.

1414-1418 m. Konstancoje vyko bažnytinis suvažiavimas. Šiame didžiuliame tarptautiniame kongrese buvo svarstomi ir įvairūs Europos valstybiniai reikalai, jų tarpe ir lietuvių-lenkų bei kryžiuočių byla. Mūsų atstovai vyko su tarnais ir 700 arklių. Jie vežėsi įvairių dovanų. Lietuvos girių tauras gyvas tos kelionės tikslo nepasiekė, nes atsivežta tik jo kailis ir mėsa.

Vytautui buvo siūlomas čekų karališkas vainikas, bet dėl įvairių politinių sumetimų bei intrigų Vytautas to vainiko atsisakė. Tačiau tikrosios atsisakymo priežastys iki šių dienų neaiškios.

Prie Trakų pilies buvo anų laikų įžymybė — zoologijos sodas. Tas žvėrynas nebuvo išnykęs dar ir 17 a.

Kryžiuočių dovanos Vytautui — ginklai, šarvai, žirgai, medžioklės šunys, sakalai, audeklai, šilko ir gelumbės ritiniai, skanėstai, uogienės, džiovinti vaisiai, cukrus (ano meto retenybė), Statinės Reino vyno, paveikslai, brangenybės. Kunig. Ona iš jų gavo net "klavikordą" — viduramžių muzikos instrumentą. Vytautas buvo gavęs iš kryžiuočių ordino net dvaro juokdarį. Jis yra prirašęs ordino vadovybei apie Vytautą daug pranešimų.

Įdomios Vytauto kitiems teikiamos dovanos. Yra išlikęs įspūdingas sąrašas Vytauto dovanų vengrų karaliui Zigmantui (1396) — 12 puolamų sakalų, 12 rankinių sakalų, 12 vanagų, 12 šunų, 12 jojamų žirgų su balnais ir aukso papuošimais, 12 ristų žirgų, 12 greitųjų arklių, 12 sabalų kailių apsiūtų kepurų, kurių 2

siuvinėtos perlais, 12 porų pirštinių su kiaunių kailiukų pamušalais, 12 porų kitokių pirštinių, siuvinėtų perlais, 12 šilkinų lietuviškų apsiaustų, 12 šilkinų skarų, 12 kailinių, 12.000 sabalų kailių, 12 krepšių, apkaltų sidabru bei paaukuotų, ir daug kitokių vertingų dovanų.

Kunig. Onos dovanos vengrų karaliaus Zigmanto žmonai — perlais siuvinėtas sabalų kailių apsiaustas, 12 auksinių sagų papuošalas, sabalų kailių perlais siuvinėta kepurė, sabalų kailių perlais siuvinėtos pirštinės, 20 baltų auksu siuvinėtų rankšluosčių, 10 ilgų staltiesių ir daug kitų smulkesnių dovanų.

1415 m. Vytautas iškilmingai priiminėjo Jogailą naujoje Trakų pilyje ir jam dovanojo 40 kailinių, pamuštų sabalais, 100 žirgų, 100 purpuro iškilmingų rūbų. Apdovanoti ir Jogailos palydovai. Jogailai ir Jadvygai belaukiant pirmojo įpėdinio, Vytautas ir Ona dovanojo puikaus darbo sidabrinį lopšį. Puotos buvusios

triukšmingos, valgyta daug, ypač mėsos su stipriais rytietiškais prieskoniais. Šiokią dieną valgis buvęs paprastas, stalai užtiesti plonos drobės staltiesėmis, pristatyti aukso bei sidabro indų. Kiekvienas naudojo savo atsineštą peilį (šakučių dar nežinota). Buvo valgoma rankomis, o riebalams nuvalyti po stalų tupėdavo medžiokliniai šunys.

Yra užsilikęs anglų ir prancūzų karaliaus pasiuntinio aprašymas apie Vytauto dvarą. Vyrai tada nešioję padrikus ant pečių plaukus, o moterų rūbai niekuo nesiskyrė nuo ano meto prancūzių rūbų. Pasiuntinys buvęs didžiai pagerbtas ir pavaišintas, gausiai apdovanotas ir palydėtas pas totorius, bet dar ir ten jis jautė Vytauto globą.

Čia suminėjau tik mažą dalelytę įvykių ir smulmenų, rodančių Vytauto ir Jogailos, o po jų ir kitų kunigaikščių reikšmę bei įtaką Europos gyvenime.

Panagrinėjus Europos karališkųjų šeimų geneologiją,

R. BALČIKONIENĖ
SENOVĖS
LIETUVĖS

pamatome, kad beveik jų visų gyslose teka mūsų Gediminaičių kraujas.

Kalbant šia tema, negaliu nutylėti ir praeiti nepaminėjus mūsų Lietuvos Statuto. Didžioji Lietuvos Kunigaikštija keletą šimtmečių tvarkė ir gynė milžiniškus plotus. Tų plotų gyventojai buvo skirtingų kilmų, skirtingos kalbos ir įvairių religijų. Iš pradžių visa energija buvo nukreipta į etnografinės Lietuvos gynimą, sunaikinus kryžiuočių ordiną, gyvenimas pradėjo vystytis įvairiapusiškai, neseniai įvestos krikščionybės įtakoje. Karų buvo, bet jie jau vyko toli nuo centro. Lietuvoje pradėjo plėstis vėlyvųjų viduramžių ir renesanso kultūra (16 amžius). Žemės ūkis pertvarkomas valakų sistema su trijų laukų sėjomaina, Vilniuje įsteigiama tėvų jėzuitų akademija, pasirodo lietuviška knyga. Šio pažangaus gyvenimo įtakoje atsirado reikalas apsaugoti teisėtumą bei teisingumą. Per keletą dešimtmečių Lietuvos teisė buvo kuriama ir tobulinama, kol pagaliau ji buvo surašyta teisyne, kuris yra žinomas Lietuvos Statuto vardu. Statuto buvo išleistos trys laidos — 1529 m. pirmoji, 1566 m. ir 1588 m. Pirmoji Statuto laida buvo ruošiamą 15 m. Lietuvos Statutas, pragyveno net paskutinįjį 1795 m. valstybės padalinimą — žlugimą ir išsilaikė tiek lietuviškose, tiek gudiškose Didžiosios Lietuvos Kunigaikštijos žemėse iki 1840 m., kai jis buvo pakeistas rusiškuoju įstatymų sąvadu. Taigi, mūsų Statutas galiojo 311 metų. Lyginant mūsų Statutą su kitais anų laikų įstatymų rinkiniais, žinovai pripažįsta jo pranašumą. Lietuvos Statutas buvo lyg ir ano meto mūsų šalies konstitucija. Prie jo buvo pridėta ir Kazimiero Jogailaičio privilegija, kuria apsaugojama Lietuvos sienų neliečiamybė ir draudžiama svetimšaliams, jų tarpe ir lenkams, įsigyti žemės nuosavybę Lietuvoje. Ta privilegija galiojo irgi iki 1840 m. Pagal mūsų statutą niekas negalėjo būti suimtas be teismo sprendimo. Gi garsusis Anglijos "Habeas Corpus Act" (niekas negali būti suimtas be teismo sprendimo) buvo išleistas tik 1679 m. (150 m. vėliau). Pvz. Statute buvo numatyta globa seniems tėvams, jei jie būtų skriaudžiami vaikų ir t.t.

Čia suminėjau tik keletą istorinių faktų. Mūsų istorinė praeitis turėtų būti ryškiau keliama viešumon. Mes neatsiradome vakar ir neatsiradome prieš keliasdešimt metų. Mūsų šaknys yra daug gilesnės. Kai šiame kontinente dar šeiminingavo tikrieji šio krašto gyventojai indėnai, pas mus jau buvo įsteigtos aukštosios mokyklos ir bažnyčių bei mūrų bokštai kilo aukštyne į erdves.

Ir tikrai nebūtų ko prieš švietimšalius gėdintis savo kalbos, tradicijų ar tautinių papročių. Kaip tik savo lietuviškumą turėtume visur kelti viešumon.

A. TOLEIKIS

ILIUSTRACIJA

ALĖ RŪTA

APIE MONĄ LIZĄ V.P.

*Seniai nulinko, nužydėjo
darže raudonos aguonos.
Nusišypsok dar, nusišypsok,
gražioji, melancholiškoji Mona.*

*Kur eitum, kur benukeliautum? —
Suplėšytos jau visos vizos.
Bet šypsena sušildo, kai padvelkia
nuo veido Mona Lizos.*

*Kai širdį užgula karti karti lemtis,
ir niekur jau paguodos nebėra, —
nuo tavo pasakytų apie Moną žodžių
ir man pasivaidena šypsena gera. . .*

*Tarytum Monos Lizos šimtmečių jėga,
padvelkusi jos veidu meile, švelnumu,
grąžina viltį liūdesy. Ir vėl
moteriškumo nuostaba tikėt imu.*

*Todėl neklausiu, kam tas eilutes rašei.
Žinau, kad daug kam gūdžiai spengia aimana.
Gal Mona Liza tau svajonę sugrąžins? —
O gal — net šypseną grąžina man.*

ALĖ RŪTA

Pro salės langus jau krito sutemos. Virtuvėj Ona užsidedė ryškią lempą ir ėmė plauti nuskustas bulves. Dar kitos šeimininkės nebuvo atėjusios. Plieskianti lempa nušvietė Onos liesą veidą iki gelsvumo, ir nebepastebėtum nei jos mėlynų akių, nei buvusio moteriško grožio. Palaida šviesi bliuzelė ir baltas žiurstukas virš tamsių kelnų darė ją panašią į kokią virtuvės rakandą, baldą ar gyvą žarsteklį, kuris tik sukosi aplink, skubėjo, kad visa būtų švaru ir paruošta. Iš to dešiniame salės kampe įglausto kambarėlio visi laukė vakarienės, garuojančios kavos, pasotinimo ir jaukumo. Ona, kurią prisimeilindami pavadindavo ir Onute, buvo tik šeimininkė. Ir tai—ne vyresnioji šeimininkė; ją vyresnioji tik samdė šalutinei pagalbai: nuskust, nuplaut, tarkuot, išgramdyt, pamerkt, plaut, šluostyt. . . Ona vikriai judėdavo ir viską darydavo iš širdies. Visą gyvenimą tvarkė, plovė savo šeimai; dabar, likusi viena, plovė, tvarkė, patarnavo savos parapijos šeimai. Prie pensijos keli doleriai labai pravertė, o tarp savų žmonių judėti buvo jai gera. Tai kavos kam papildys, tai vandens stiklą trokštančiam paduos, vaikui pasuks pyragaitį. . . Šypsos tada Ona, spragą tarp priekinių dantų netyčia rodydama. . .

— Ko neįsidedi, Ona, dantų, būtų graži boba. . .

— Paerzino kartą įsigėręs dieras.

— Kad tik ant duonelės pakaktų, o dančio. . . Tiek jau to! Pragyvensiu. Ką minkštesnį da sukramtau. . .

— Jeigu ją ir pajukė, o ji su visais rimtai. Jeigu ir kokią dolerį už darbą nusuko, ji dirbo vistiek iš širdies.

— Tai kodėl tau dukterys naujos suknelės nenuperka? Vis su ta pačia. — Klausė kartą jos kaimynė, pareinant iš bažnyčios.

— Dukterys! Tai. . . — Net nustebo Ona; niekad nelaukė ko iš dukterų. Net į galvą neatėjo. . .

Mąstydamą skubiai dabar plovė bulves, dėjo į didelį puodą, tekėjo vanduo, tekėjo galvoje mintys ir prisiminimai. . .

Prie šoninių salės durų garsiai čirškė skambutis. Ona klausėsi, bet nėjo. Gal sargas pasimaišys, ar kas. . .

B. MATIJOŠAITYTĖ

MEDŽIAI

Negi jau koks ankstyvas svečias. . . Bet čirkšti nenustojo, o netrukus ėmė trinksėti kumščiais.

— Reikia jau eit, o tai nenustos. . . — Ką svarbaus nusprendama, Ona garsiai su savim kalbėjo.

Prie durų stovėjo vyriokas, laikydamas labai pailgą auksinę dėžutę. Tik Onai duris atidarius, jis ir ištisė tą dėžę, popierinę, bet gražią, paaukuotą. O ji ir paėmė. Vyriokas dar lyg stoviniavo nieko nesakydamas, paskui apsisuko ir sparčiai nuėjo į gatvę.

Ona laikė tą dėžutę apstulbusi, dar apsidairė irėjo link virtuvės. Žinoma, tai gėlės. O jai širdis tuk, tuk, net šilta. . . Lyg jai būtų kas atsiuntęs. Numovė kaspinę, pravėrė (o tai uždus gėlytės), jau kvepia, tai rožės, vaje, kaip ilgi koteliai ir kokios švelnios, gražios. . . Gelsvos! Taip šviesiai geltonos, puriais pilnais žiedais. . . Daug! Gal du ar trys tuzinai. Ona glostė dėžę rožės tarp slidžių popierių, glostė ir kvėpino. Beglostant pastebėjo prie kaspino mažą vokelį. Atdaras, su gražia kortele. Ant vokelio parapijos adresas ir pavardė. . . Taigi, tai—gerbiamajai poniai Juozei Pašalienei, dėl kurios čia visi sueis. . . Taip ir Ona šįvakar gavo darbelį: pasitvarkys, padirbės ir bus keliolika dolerių. . .

Bevartant pravirą vokelį, ir ta gėlėta kortytė prašyte

prašosi išimama. Ona ištraukė ją ir perskaitė:

“Mylimai Mamai — Aldona”.

Ona greit įdėjo kortelę atgal, ilgokai stovėjo užsimąsčiusi; šį momentą sugrįžo visas jos gyvenimas. Ir staiga pravirko. Lėtai žengiant prie plovimo kranų, jos pečiai trūkčiojo, ašaros veržėsi iš akių. . .

— O man — niekad. . . O mano trys. . . — Pečiai kilojosi, verksmo banga ją dusino. — O man — niekas gėlių. . . Trys dukterys. . .

Staptelėjusi atsiminė darbą, giliai atsiduso, lūpos kietai sučiaupė ir sau garsiai ištarė:

— Čia da trukdys. . . Visoki. . . Ne mano darbas — tos gėlės!

Įmetė vokelį, uždarė auksinę dėžę ir pabruko ją giliai po stalą, dar koją pastūmėjo.

— Reikia čia, apseis! Visoki išmisalai. . .

Ir pradėjo sparčiai suktis, tvarkytis, ruošti produktus vakarienei. Jau kitos dvi padėjėjos pribuvo, ir jos dirbo, mažai tarp savęs kalbėdamos, nes vyriausioji šeimininkė jau kreiva akim prižiūrėjo, kad negaištuų.

Onai, bulves sutvarkius, paliepė pripiaustyti svogūnų. Užsidėjo saulės akinius. . . Ir leido savo atšilusioms ašaroms bėgti ir bėgti skruostais. Tarpais žiursteliu nusišluostydavo veidą, vėl mąstė ir verkė, piaustė svogūnus ir verkė. . . Prisiminė viską. Lyg filmas sukosi jos mintyse, gražindamas pokalbius ir barnius, vaizdą po vaizdo — linksmus, liūdnius, gaudžius. Lūpos kietai sučiauptos, pripratusi būti viena, nesiskundžianti. . . Neverta!

— Tai verki, Ona, gaili svogūno? — Sukikeno prie šono kita darbininkė.

— Taigi. . . Gailu, — pratarė Ona ir vėl tylėjo.

Jauna ištekJė; būtų geriau baigusi Mokytojų seminariją. . . Tik pradėjo, frontas čia pat, baimė, pateko į minią bėgančių, viena. . . Svetur baisu be tėvų, be globėjo. Pasitaikė toks mandagus jaunuolis ir greit priprato, ištekJė. O paskui abudu vargo, įvairius darbus dirbo, gimdė ir augino, metai lėkė pro šalį, trys dukrelės svetur augo ne tokios, kaip ji pas motutę. . . Vyro mandagumai pradingo, būdavo jai kietas, barnus, ujo mergaites ir ją, nepasitikėjo. . . Taip ir nešė sunkius metus, dirbo ir taupė, o paskui. . . Paskui atėjo sunkiausi metai, kai dukterys pasuko klaidžiais keliais. . . Viena per greit ištekJė ir išsiskyrė, kita — puikavosi, darbo vengė, trečia. . .

Onos žiurstas jau visas buvo drėgnas, pasiekė servetėlę, valė veidą ir nosį, net nepatogu. . . Su svogūnais užbaigė, piaustė salotas, reikėjo verkšlenimus baigti, jau tikrai nepatogu. . . Verksmą sutramdė, o liūdesio dar ne. Prisiminė rožes po stalą. “Kitiems tai ir gėlės ir garbė. . . O tu, žmogau. . .” Tik sau, niekam to

RIESTANIŲ PARDAVĖJA

JADVGA PAUKŠTIENĖ

MOTINOS

nepasakytų. Su vyru nesusikalbėdavo, nepasiguosdavo, o jį palaidojus, dar labiau savy užsidarė. Dukterų kitiems apkalbėt nenorėjo, jos — motinos patarimų nesiklausė, tai kam žodį bepratarsi? Taip ir pasiliko Ona su savim, pati viena vargelį nešti. Maldoje tik prašvisdavo kiek, vėl galėdavo šypsotis.

— Kas tenai po stalu? — Pasilenkdama paimt šluotos, klausė kita moteris.

Ona sumišo. Tik patylėjusi pratarė:

— A, tai. . . Nieko. Tuščia dėžė.

Ona atsakydama nežiūrėjo bendradarbei į akis. Jai buvo trošku ir sunku, kažkas užsikirto, paralyžavo jos valią. Pasivėdavo nuo karščio žiursteliu, vėl įniko į darbą. Žvilgtterėjo į langus, jau buvo juodai sutemę.

“Tamsu — kaip mano gyvenimas. . .” Stūmė tolyn didelį pripiaustytą salotų kalną. Būsią apie pusantro šimto žmonių, daug reikia. . . Jos ir mintys dabar, lyg koks glitus, nemalonus kalnas, kurį sunku atstumti. . . Giliai atsiduso vėl.

Salėj girdėjosi jau žingsniai ir šnekos. Publika renkasi, tuoj pasitiks garbingą Juozę Pašilienę, prasidės programa. Reikėjo virtuvėj skubėti, nes tuoj po programos — vakarienė, į stalus nešios jaunos mergaitės, jau viena, štai, šeimininkei prisistato. . . Ona vėl prisiminė savo dukteris, kurias. . . Kietai sučiaupus lūpas dirbo, dirbo, dirbo. . . Tarytum norėdama atidirbt už jas, kažinkam atsilygint, atgailaut. . .

Salėje triukšmas augo, tirštėjo. Pasigirdo ir muzika. Vyriausia šeimininkė suplojo rankom, garsiai pasakė:

— Jei norit, galit kelioms minutėms išeit už durų tik pasižiūrėt, kaip įves garbės viešnią. o tada — tuoj vėl prie darbo. Gerai?

Ir ji pati pirmoji išėjo. Ona išslinko pro šonines duris, pro kurias buvo priėmusi rožes, ir nukiūtino pašale prie paradinių durų, kur jau būrys šio vakaro organizatorių laukė garbės viešnios.

Juozė Pašilienė atėjo, palydina dviejų orių veikėjų. Ona prisispaudė prie salės kampo, takas į laiptus buvo jai gerai matomas. Garbės viešnia, su keliais sveikindamasi, staptelėjo. Graži ir ori, nors nebejauna moteris, tiesiai einanti, rimtu žvilgsniu. Mokyta, gabi, nusipelniusi tautai, apie tai Ona skaitė ir girdėjo. Ir Juozė Pašilienė — našlė, tik dukrą beturinti, daug rūveikusi ir gal daug išgyvenusi. . . Juoda ilga suknia lieknino, aplink kaklą auksinis šalis. . . Ona valandėlę sustingo. . . Auksinis šalis blyškino jos veidą, tamsios akys prie žilų plaukų liūdno, lūpos nesišypso. . . Gelsvos rožės, geltonas, auksinis šalis. . .

“Tas veidas — skausmo spalvos”, atsiminė Ona kažkur girdėjusi tokį pasakymą. . .

Juozės Pašilienės veidas — skausmo spalvos. . .

Gelsvos rožės. . . Ji žengdama nežymiai linkčiojo į šalis, sveikinosi, žmonės ją supo šypsodami, plodami, jau girdėjosi sutikimo muzika, jau lipo laiptais. . .

Onai pasidarė labai neramu. Ji sparčiai nutolo nuo salės kampo. Pabėgom pašale, lyg išgąsdinta kurapka. . .

“Ir ji! Ir ji — motina. Gėlės. . . O nežinia, koks buvo jos gyvenimas. . . Gelsvos rožės. . . mamai.” Ona šnibždėjo, niekas jos nematė, į virtuvę jau bėgte. . . Kitos moterys dar tebebuvo už virtuvės durų, salėj, stebinčios plojančią publiką, klegesį. . .

Ona skubiai surado vazą, pripylė vandens, atsargiai ištraukė iš po stalo rožes, pamerkę, kortelę pritvirtino prie vieno stiebų ir pro užkulisį, klupdama, uždususi, išnešė vazą į sceną, pastatė ant grindų pačiame pakraščio vidury. . . Ir visa tai ji suspėjo atlikti prieš pat atidarant scenos užuolaidą ir prieš sodinant garbės viešnią už pailgo, jau žalumynais papuošto, garbės stalo. Ona taip pat suskubo išsmukti ir nusileisti užkulisio laiptais atgal virtuvėn.

Visos publikos žvilgsnis pradžioje nukrypo į gelsvas rožes, kurios nuostabiai puošė sceną.

DANUTĖ MITKIENĖ

PAVASARIOP

Aš palikau senam sode šermukšnij

Ir pilkus akmenis sraunioj brastoj.

Jie klausė: kaip ilgai užtruksi

Sunkioj kelionėj toj?

Bet šermukšnėliui — rausvakekiui

Tada aš negalėjau atsakyt,

Nes iš paskos, kaip maras sekė

Marso simfonija klaiki...

Pavasariop, kiekvienam kove,

Kai plevėsuoja aitvarai,

Liejas gyvybės gaivios srovės

Ir sprogsta medžių pumpurai —

Tada prisimenu senam sode šermukšnij,

Ir pilkus akmenis sraunioj brastoj —

Rašau ilgų ilgiausį brūkšnij

O tašką — tik rytoj!

Velykų šventės turėjo didelės reikšmės mūsų liaudyje, todėl ši tradicija giliai atsispindėjo ir liaudies mene. Iki šių dienų mes grožimės spalvingais margučiais ir dailiomis vilnietiškomis verbomis.

Vilniaus verbos

Vieni įdomesnių lietuvių liaudies meno dirbinių yra Vilniaus verbos. Kada jos atsirado ir kas pirmieji jas pradėjo daryti, tikslų žinių nėra. Tačiau žinoma, kad XIX a. pirmojoje pusėje tokios verbos liaudies meninėje kūryboje jau buvo pripažintos savitu reiškiniu. Tai patvirtina ir K. Rusecko paveikslas „Lietuvaitė su verbomis“ (1847).

Taip pat neišku, kodėl sausų žolynų verbos būdavo daromos tik Vilniaus šiaurės vakarų pakraščio kaimuose. (Kriaučiūnų, Pasienių, Platiniškės, Plytinės, Salotės, Vilkelikiškės bei poroje kaimų kitame Neries krante). Galbūt čia, pietų saulės apšviestose kalvose, buvo daugiau tinkamų žolynų. Mūsų šimtmečio viduryje viena kita moteris tokias verbas ėmė daryti Švenčionių ir Trakų rajonuose. Dabar šiuo verslu Vilniaus apylinkėse užsiima apie 60-70 žmonių.

Vilniaus verbų būta dvejopų — dabar jau užmirštų drožlinių ir žolyninių. Drožlinių verbų paklausa ketvirtame dešimtmetyje ėmė sparčiai mažėti. Nuo 1971 m. jos visai nustotos daryti.

Meistrai drožlių prisiskusdavo iš lazdyno, šaltkėsnio ir ožeksnio. Paprastai tai darydavo po Naujųjų metų, kol dar būdavo tampri mediena. Skusdavo aštriu peiliu, kurio ašmenis prieš tai užversdavo kito peilio nugarėle. Skusdamas meistras vieną nužievintos lazdos galą įremdavo į trobos sieną, o kitą — į krūtinę. Peilį laikydavo viena ranka už kriaunų, o kita — už geležtės galo. Kai jį traukdavo į save, prie ašmenų imdavo raitytis lyg garbana 7-9 mm pločio drožlė. Iš lengvo sukdamas lazda, meistras suskudavo 14-15 cm ilgio kuokštelį ir, kad drožlės nepabirtų, atpjaudavo jį su gabalėliu medienos.

Darydamas verbą, meistras pirmiausia prie 40-50 cm ilgio virbo pritaisydavo iš smilgų ar nendrių kuokštą — viršūnę. Paskui pagręčiui guldavo sudrėkintų drožlių arba sausų žolynų kuokštelių, juos tvirtai priverždamas siūlu. Siūlo galą, kad galėtų abiem rankomis dėstyti raštą, laikydavo įtemptą dantimis. Pritvirtinęs vieną

vainikėlį, drožlių apačias apiapiaustydavo ir dėstydavo kitą, skirtingos spalvos vainikėlį. Pritvirtinęs 7-9 vainikėlius (jie užimdavo 30-35 cm ilgio virbo dalį), verbą baigdavo.

Tačiau drožlinės verbos nebuvo tokios gražios kaip žolyninės. Pastarosios, kaip meno dirbiniai, savo grožiu prilygsta dzūkiškoms juostoms, suvalkietiškomis prijuostėms, žemaitiškoms medžio skulptūroms, aukštaitiškiems alaus ąsočiams, o margumu ir spalvingumu nenusileidžia įvairių Lietuvos vietų audinių raštams. Jų forma ir ornamentai visą laiką buvo tobulinami ir įvairinami. Tai lėmė pirkėjų paklausa dailininkų patarimai. Be K. Rusecko, verbomis domėjosi dailininkas M.E. Andriolis (sukūrė paveikslą „Verbų sekmadienis“, 1872), taip pat F. Ruščicas, S. Čiurlionienė-Kymantaitė ir kiti. Verbų motyvai atsispindi ir kai kurių mūsų dienų dailininkų kūryboje.

Verboms būdavo naudojama katpėdžių, sausucių, smilgų ir dygiažolių žiedai, dirsių, nendrių ir smilgų viršūnės, motiejukų var-

pos. Yra žinoma, kad jau trečiąjį dešimtmetį darželiuose moterys augindavo verboms braškutes. Samanų prisirinkdavo rudenį, prieš užsningant. Gėles ir žolynus, kad neperdziūtų, jos laikydavo sukabintus kuokšteliais paskleistus pastogėse. Juos, kaip ir drožles, dažydavo žalia, raudona, geltona spalvomis. Kiek rečiau naudojo mėlyną, rausvą ir žydrą spalvas. Baltas braškutes, geltonas katpėdes, motiejukus. smilgas ir dygiažoles dažnai dėdavo į verbas ir nedažytas.

Verbos iš žolynų ir drožlių būdavo ne tik panašiu būdu rišamos, bet iki trečiojo dešimtmečio ir panašiais ornamentais dėstomos. Žiedai su samanomis, kaip ir drožlės, būdavo klostomi tik vainikėliais. Trečiąjį dešimtmetį žolynai jau pradėdami dėti įvairiu būdu, spiralėmis išilgai virbo, ketvirtąjį dešimtmetį — jau daug įvairesniais geometriniais ornamentais. Manoma, kad verbų raštus ir formas pradėjo įvairinti Kriaučiūnų kaimo verbų gamintojai.

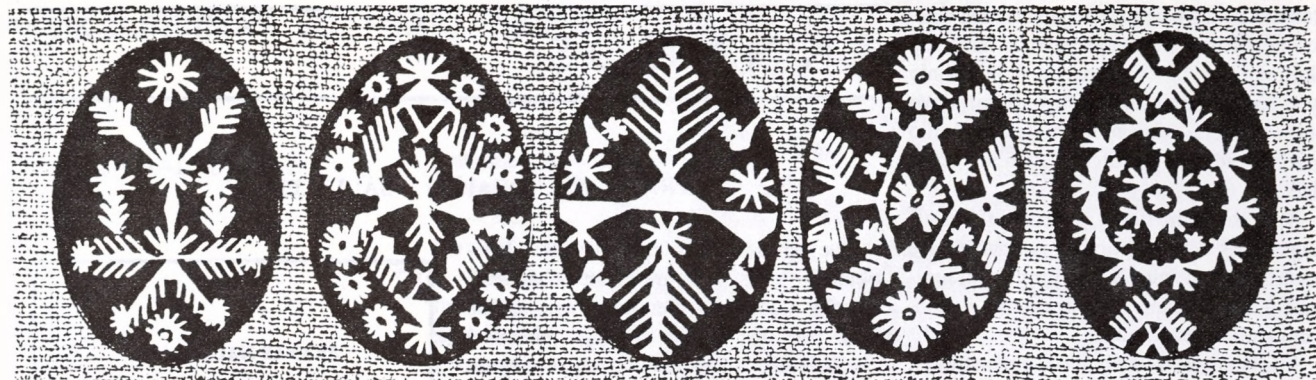
Vilniaus verbos nuo seno perkamos kaip suvenyrai. Šalia lino audinių, darbų iš gintaro bei medžio mūsų ir kitų šalių muziejuose bei privačiuose rinkiniuose jos atstovauja lietuvių liaudies menui.

(iš L.L. Kalendoriaus — J. Kudirka)

V. ČERNIAUSKAITE

VILNIETĖS

A. TAMOŠAITIS

SKUSTI MARGUČIAI

Margučiai

Seniausių žinių apie margučius ir su jais susijusius papročius mums teikia archeologija bei rašytiniai šaltiniai. Iš jų sužinome, kad kiaušinius margino beveik visos senosios pasaulio tautos. Kai kuriose šalyse jie marginami ir šiandien.

Įvairiose vietose archeologai iškasa ornamentuotų kiaušinių ir jų kevalų. Tolihoje Asharijoje surasta margintų stručio kiaušinių kevalų (4500 m. pr. m. e.), jų aptikta ir Egipto faraonų kapuose. Vormse (VFR) IV a. mergaitės kape rastas ornamentuotas žasies kiaušinis, Opolėje, Vroclave (Lenkija)—X-XII a. margučių bei jų kevalų. Vilniuje, Gedimino kalno teritorijoje, XIII a. kultūriniame sluoksnyje rastas akmeninis kiaušinis ir molinių margučių liekanų. Dainų slėnyje po gyvenamojo namo pamatu rastas kaulinis kiaušinis. Be abejo, jie turėjo apeiginės reikšmės.

Pirmasis lietuvių margučius paminėjo M. Mažvydas (1547 m.) M. Daukša (1595 m.), kovodamas su pagonybe, barė valstiečius, kam jie kiaušinių laiko turintį buriamosios galios. Negausių žinių apie margučius yra

XVII—XVIII a. dvarų inventoriaus knygos, XIX a. pabaigoje žymus mūsų kultūros tyrinėtojas T. Daugirdas pirmasis įvertino margučius kaip liaudies meno kūrinį sudarinėjo jų rinkinius. Vėliau šį darbą tęsė B. Buračas ir kiti kraštotyrininkai. Dalis tų rinkinių žuvo, likusieji saugomi muziejuose.

Margučiai—vieni iš nepatvariausių liaudies meno kūrinių, todėl muziejuose tėra jų iš XIX a. pabaigos—XX a. pradžios. Tačiau jų raštuose slypi amžių tradicijos, vedančios mus į pirmykštės bendruomenės laikus, kai margučiams buvo teikiama magiška prasmė. Juose atsispindi mūsų tolimų protėvių grožio supratimas. Norint suvokti tų raštų prasmę, reikia pažinti mūsų tautosaką, papročius, apeigas.

Kiaušiniai, ypač marginti, buvo laikomi gyvybės, jėgos, derlingumo, vaisingumo, pavasario pradžios simboliu, kovos su piktosiomis jėgomis priemone. Žmonės juos siejo su žemdirbyste, gyvulininkyste. Išarę pirmąją vagą, jie aukodavo kiaušinių Žemynai. Eidami sėti linų, į sėmenis įdėdavo margučių, kuriuos lauke suvalgydavo. Pirmą kartą gindami

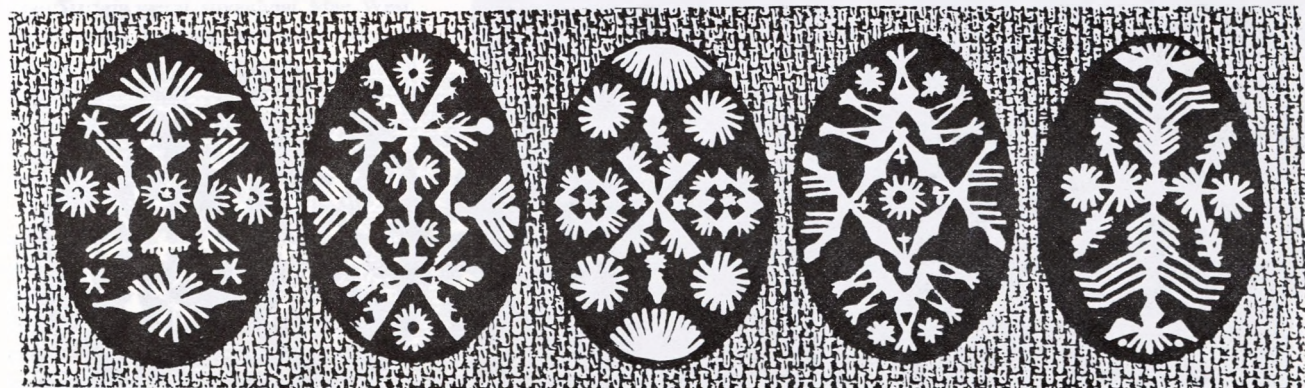
gyvulius, po tvarto slenkščiu padėdavo kiaušinių bei margučių, kad juos perženge gyvuliai būtų sveiki, gražūs kaip margučiai. Taip pat įduodavo porą margučių piemenukui.

Daugiausia kiaušiniai būdavo marginami prieš pavasario šventes. (Velykas) Per jas žmonės vieni kitiems dovanodavo margučių, juos mušdavo, ritinėdavo, eidavo lalaudami per kaimus, supdavosi supynėse.

Margučiai—viena labiausiai paplitusių lietuvių liaudies meno rūšių. Juos margindavo ne tik kaimų, bet ir miestų gyventojai, beveik kiekviena šeima (dažniausiai moterys). Ypač išdailindavo dovanoms skirtuosius. Margučiai būdavo dažomi natūraliais, daugiausia augaliniais dažais: svogūnų lukštais—raudonai, juodalksnio, alksnio, ąžuolo žieve—rudai, šių medžių žieve kartu su geležies rūda—juodai, beržų lapais, ramunėlių žiedais, kmynais—geltonai, šėku, rugių želmenimis—žalsvai. Populiariausios buvo raudona, juoda, tamsiai ruda spalvos. Tačiau svarbiausia buvo ornamentas, kurio pobūdį lėmė kiaušinio forma ir puošimo būdai. Dažniausiai jis būdavo išrašomas

A. TAMOŠAITIS

SKUSTI MARGUČIAI

karštu vašku smeigtuku su galvute arba vinele. Populiarus Lietuvoje buvo ir margučių skutinėjimas. Vienspalvio kiaušinio paviršiuje margintojai raštus išbraižydavo stiklo šukele, titnagėliu, nulaužta peilio geležte, adatėle ar kitokiu smailiu, aštriu daiktu.

Mažiau paplitę tapyti, vamzdeliu išrašyti, augalų šakelėmis aplipdyti margučiai. Be natūralių dažų, nuo XX a. pirmųjų dešimtmečių margučiams dažyti būdavo naudojami anilino dažai, lakai.

Margučių raštai dažniausiai geometriniai, rečiau — stilizuotos augalijos, gyvūnijos, labai nutolusios nuo realių gamtos formų. Tobulos kompozicijos byloja apie ilgą tų raštų raidos kelią.

Pavasario švenčių (Velykų) papročiams būdingas triukšmas, judėjimas. Jis išreiškiamas margučių raštų dinamika. Būdingiausi motyvai — Saulutės, kurias supa smulkesni vainikėliai, eglutės, taškeliai. Vingeliai, kryputės, žalčiukai, saulutės, pabrėžia, išryškina kiaušinio apvalumą, darniai susipina tarpusavyje. Neretai iš smulkių krypučių, rombelių, taškų, grandinėlių sudarytos juostos juosia kiaušinį išilgai, skersai, rečiau — įstrižai. Į rombus, kvadratus, apskritimus, trikampių suvesti raštai koncentruojami margučio šonuose ir galuose.

Iš margučių ornamentikos semiasi įkvėpimo dailininkai ir liaudies meistrai. (iš L.L. Kalendoriaus — A. Stravinskienės)

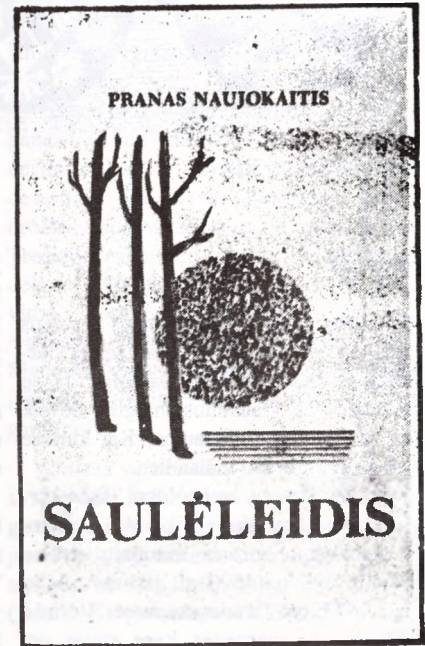
• K N Y G O S

PRANO NAUJOKAIČIO "SAULĖLEIDIS"

Praejusiais metais rašytojas Pr. Naujokaitis, kuris yra ir mūsų "Moters" žurnalo nuolatinis bendradarbis, išleido savo poezijos naują rinkinį, pavadintą "Saulėleidis". Leidinio viršelį ir vinjetes piešė dail. Paulius Jurkus, spaudos darbą atliko Tėvų Pranciškonų spaustuvė Brooklyn, N.Y. Šis jo poezijos rinkinys yra jau penktas. Autorius dar Lietuvoje 1930 m. yra išleidęs eilėraščių knygą "Prie svyruojančių beržų", o JAV-se išėjo "Šviesos mergaitė" (1959), "Akmens širdis" (1960) ir "Aukšiniai rageliai" (1969).

Šia proga verta paminėti ir rašytojo 4 romanus, kurie buvo išleisti taip pat JAV-se: "Upeliai negrįžta į kalnus" (1959), "Įlūžę tiltai" (1961) ir "Žydinčios dienos" (1967). Šis trečiasis romanas laimėjo "Draugo" konkurso premiją Čikagoje. Ir pagaliau ketvirtas romanas — "Pasisėjau žalią rūtą" (1972). Be to, yra labai svarbūs jo parašyti 4 tomai "Lietuvių literatūros istorijos", kurią išleido Lietuvių Bendruomenės Kultūros Taryba Čikagoje 1973-1976 m.

Šiame paskutiniame poezijos leidinyje autorius įdėjo 42 eilėraščius, kuriuos padalino į dvi dalis. Pirmąją dalį pavadino "Gintarinis saulėleidis". Čia yra įdėta 11 eilėraščių. Antroji dalis yra pavadinta "Sutems tamsi naktuzėlė". Čia yra 31 eilėraštis. Iš viso rinkinio ypač išsiskiria du ilgesni eilėraščiai: "Tai tokia mano

Lietuva" ir "Pasikalbėjimas su Kalėdų Kristumi".

Tad linkime rašyt. Pr. Naujokaičiui dar daug saulėtų ir kūrybingų dienų, kad parašytų mūsų žurnalui įdomių recenzijų ir kad išleistų dar ne vieną savo poezijos knygą, kuri papildytų mūsų literatūros lobyną išeivijoje.

S.G.

Apie naujai išleistą A. Tamošaitio knygą "Easter Eggs" plačiau bus parašyta sekančioje "Moteryje".

A. TAMOŠAITIS

MARGUČIAI

VALERIJA BALTUŠIENĖ

Paskutiniu laiku mes labai daug skaitėme ir girdėjome apie Jūrą Nausėdaitę — Ann Jillian, ypatingai jos puikią vaidybą Mae West rolėje, kurią kritikai labai gerai įvertino.

Šis mudviejų pasikalbėjimas atidengia kitą Jūrą pusę, kuri nematoma nei per televizijos kameras, nei scenoje.

Jūrą jau nuo pat vaikystės dienų skyrėsi iš visų vaikų savo nuoširdumu, gyvumu ir lakia vaizduote. Savo Dievo duotą talentą parodė dar tik 5 metų būdama, padainuodama “Plaukia sau laivelis” ir “Tėviškėle, tėviškėle”. . . Jai kažkaip viskas daug lengviau ėjo, negu daugumai to amžiaus arba net ir vyresnio amžiaus vaikams. Gerai prisimenu, kai Jūrą, būdama 5-ių metų, supo mano dukrą ir su dideliu įsijautimu dainavo Mocarto “Lopšinę”.

— Jūrą, mes, lietuviai, su dideliu dėmesiu sekėme tavo karjerą. Visi gerai žinome, kad tu esi labai talentinga, bet ar gali duoti nors ir mažą supratimą, kas vyksta prieš išeinant į sceną su gerai ir skrupulingai paruošta programa?

— Kai aš tik gaunu rolę, tada prasideda rimtas ir intensyvus darbas. Aš bandau sužinoti, kiek galima daugiau apie tos moters charakterį, išnagrinėti iki paskutinių smulkmenų ir tada praktikuojuos prieš savo vargšą vyrą. Ieškau nuotraukų panašių tipų, kuriuos aš turiu vaidinti, ir bandau juos perduoti kaip gyvus. Tikrai yra labai daug intensyvaus darbo, prieš išeinant į sceną.

— Tu taip gerai suvaidinai Mae West, amerikonišką legendą, kad man rodos, ji pati, pamačius tą filmą, klausytų: “argi tikrai aš taip fantastiška?”. Kiek tau užtruko einant per visus jos filmus, pasikalbėjimus ir kt., kad pilnai galėtum atvaizduoti jos labai komplikuotą charakterį?

— Aš studijavau jos gyvenimą iš visų galimų šaltinių: jos knygas, jos filmus, plokšteles, jos pasikalbėjimus, viską ką tik galėjau rasti. Labai daug praleidau laiko žiūrėdama į jos filmus, kad kaip nors galėčiau pagauti jos charakteringiausią bruožą, kas buvo labai sunku, nes aš

nenorėjau jos imituoti, bet norėjau pajusti jos dvasią.

— Kurios rolės yra sunkesnės? Komedija? Muzikinės rolės?

— Man komedija geriausiai sekasi, nes man atrodo, kad aš gimiau su humoro gysle. Man visas komedijos perdavimas, kūno išraiška, veido išraiška eina labai

natūraliai. Dainavimas ir šokis irgi eina natūraliai, nes kiek tik aš atsimenu, visą laiką mėgau šokti ir dainuoti, bet čia daugiau darbo, nes be žodžių ir melodijos dar prisideda išmokti ir judesiai, kurie turi koordinuoti, bet po keletos repeticijų viskas eina kaip sviestu patepta. . .

— Tu, Jūrą, turi natūralų, labai plataus

FILMŲ IR TV AKTORE JŪRĄ NAUSĖDAITĘ — ANN JILLIAN

registro balsą. Kodėl neišleidai nė vienos plokštelės?

— Aš esu įdainavusi viengą plokštelę, kuri dar nėra išleista, nes dabar plokštelių pardavimas labai menkas. Jaučiu, kad dar ne laikas daryti betkokią sutartį su betkokia plokštelių kompanija. Mes įrekordavom tą plokštelę patys: mano vyras Andy ir jo brolis Joey Murcia, kurie turi daug patyrimo šioje srityje, leisdami Andy Gibbs (labai populiarius dainininkas) didelio pasisekimo turinčias plokšteles. Tą plokštelę išleisim į rinką, kai pajusim, kad laikas.

— Ar kada nors jauteisi taip nusivylusi, kad norėjai numesti, viską pamiršti, netgi "show business", kuris tave taip viliojo?

— O, taip! Teisybę pasakius, aš buvau numetus viską ir pardavinėjau užuolaidas Bullock's krautuvėje. Tai buvo tuo metu, kada aš buvau dar labai jauna ir labai aukšta (5'8"), nes tuo metu vyrai, vaidinę pagrindines roles, buvo labai žemi, taip kad man nebuvo tinkamos rolės. Bet dabar, ačiū Dievui, viskas pasikeitė, nes dabar, kad esu pagrindinė aktorė, tas visiškai nesvarbu. Tikėkit manim, jog perėjimas iš vaikystės vaidinimo į suaugusių roles yra labai sunkus. . . (Tikra teisybė, tik prisiminkim Shirley Temple). Džiaugiuosi, kad man pasisekė.

— Jūrate, tu išaugai labai griežtoj lietuviškoj šeimoj, su daugybe gal ir net senoviškų taisyklių, kaip jauna mergaitė turi elgtis ir t.t. Ar visa šita tau gyvenime padėjo, ar buvo stabdis tavo karjerai?

— Tikėk manim, nes tikrai buvo daug taisyklių. . . Mano tėvai buvo labai griežti, ypač mama, bet tai man davė pagrindą visam gyvenimui, davė man gaires, pagal kurias aš nustačiau savo gyvenimą. Aš tuo labai džiaugiuosi, nes man nereikėjo klaidžioti! Tas man davė pagrindą išaugti į gerą žmogų, su aukštais idealais. Mano tėvai, Juozas ir Margarita Nausėdai, davė viską, kas man gyvenime labai daug padėjo. Man jie davė ir suteikė visas galimybes, kad tik pasiečiau to, ko aš noriu. Nuo pat vaikystės davė man: pianino, baletą ir kt. pamokas. Aš savo tėvams esu labai, labai dėkinga už supratimą mano polėkių, mano svajonių. Aš savo tėvus tikrai ir nuoširdžiai myliu.

— Tu negerai, nei rūkai. Ar tai gali būti pagrindas tam, kad atrodai daug jaunesnė, negu iš tikrųjų esi?

— Taip, aš nei rūkau, nei geriu, nei varčiau kitokius dalykus, kurie dabar madoj. Savo gyvenimo stiliui aš duodu daug kredito, kad aš atrodau daug jaunesnė negu esu. Man atrodo, kad rūkymas anksčiau ar vėliau

Jūratė Nausėdaitė — Ann Jillian "Mae West" filme, kur ji atliko pagrindinę rolę, šalia — Chuck McCann. Apačioje — Jūratė 4 metų ir jauna filmų aktorė, kada ji aktyviai dalyvavo ir lietuviško jaunimo veikloje.

priveda prie ankstyvos ir bereikalingos mirties, pasendina žmogų keliolika metų. Gėrimas ir rūkymas pasendina veido odą, kūną, sumažina norą išlaikyti sveiką kūną. Aš tikrai nuoširdžiai prašau mano brangių lietuvių nerūkyti ir negerti.

— Tu turi puikią figūrą, apie kurią rašė beveik visi Toronto meno kritikai. Ar tai dėka baletų pamokų ir pratimų?

— Šokių klasės man padeda išlaikyti ne tik figūrą, bet ir jaunatvės jausmą. Kiekvieną dieną einu į šokių klasę, kur at-

sileidžia visa dienos įtampa. Man atrodo, kad šokis yra puikiausias metodas duoti kūnui progos atsileisti, pasidaryti lanksčiam ir jaunam. Prieš tai ėmiau baletą ir "tap dance", dabar "jazz" man geriausiai patinka. Iš viso aš jaučiuosi, kad Viešpats Dievas danguje davė man talentus: vaidybą, dainai ir šokiui. Aš dėkinga Dievui, savo brangiems tėvams, šeimai, kad jie mane gerai išauklėjo ir parodė man teisingą kelią, taip pat paminėdami ir šuntakius, kurie nieko gero žmogui neduoda. Mano

Jūratė Nausėdaitė — Ann Jillian dalyvavo "Hour Magazine" TV programoje. Pasipuošusi tautiniais rūbais ji demonstravo lietuviškų patiekalų gaminimą. Šalia stovi programos vedėjas Gary Collins. **Jūratei galima rašyti: Ann Jillian, c/o Columbia Pictures, Office 1099, Columbia Plaza, Burbank, CA 91505, U.S.A.**

nuomone, dėl visų tų priežasčių aš protingai pasirinkau vyrą, kuris kartu su mano šeima parodė man sėkmingą kelią mano karjeroje, išlaikant didelį orumą. Niekad neėmiau rolės tokios, kad mano tėvams būtų gėda žiūrėti, niekad negalėjau ir negalėsiu pasiimti rolės tik dėl pinigų ir atsistoti prieš kameras nuoga. . . Tikrai esu labai laiminga, kad man nereikėjo išsivilkti iš rūbų, kad mano "talentas" būtų pripažintas. . . Negerbiu tų aktorių, kurie mano, kad yra moderniškai ir gražu keiktis, elgtis būriškai. . .

Mano vyras Andrew ir aš gyvenam labai kuklų gyvenimą: mylim vienas kitą (jau daugiau kaip 5 metai vedę), gyvenam viens kitam, kas dabar labai nemadoj. Mes absoliučiai gerbiame viens kitą ir padedam vienas kitam, tikrai mylim savo šeimas, t.y. tėvus ir brolius, bendraujam su jais ir būnam kartu su jais, kiek tik mano laikas leidžia. Aš nesiveliu į politiką, nei aš bandau žmones pakeisti: aš gyvenu pagal aukštinę taisyklę—"daryk kitiems taip, kaip tu norėtum, kad tau darytų", būk geras kitiems ir jie tau bus geri. Daryk gerą ir gausi gerą atgal; gyvenk gerą, švarų ir meilę pagrįstą gyvenimą, niekad nepamiršk savo tėvų, savo šeimos, savų draugų ir savo tautiečių. Aš tikrai labai didžiuojuos būdama Amerikos lietuvaitė.

Dabar Jūratė susuko naują filmą "Malibu", 4 valandų ilgumo filmą, kuris buvo rodomas per ABC kanalą apie sausio

mėn. 23 ir 24 d. kiekvieną vakarą po 2 valandas. Šiam filme ji vaidina reporterę. Tai rolei turėjo pakeisti plaukų spalvą, tad nenustebkit, jei iš pradžių jos nepažinsit. Tam pačiam filme dalyvauja: James Coburn, George Hamilton, Anthony Newly, Kim Novack, Eva Marie Saint ir Steve Forrest. Visi gerai žinomi aktoriai. Reik tikėtis, kad daugelis lietuvių rado laiko žiūrėti šio įdomaus filmo, kuriame pagrindinę rolę turi lietuvaitė. Taip pat sausio mėn. 23 dieną Jūratė šoko ir dainavo per kitą kanalą programoje: "Stars in the Fast Lane" su Dick Van Dyke ir Norm Crosby.

Jūratė daug prisideda ir prie lietuviško vardo iškėlimo, demonstruodama lietuviškus papročius, dėvėdama tautinius rūbus ir visada pabrėždama savo lietuvišką kilmę.

Red. Mes dažnai bandome savintis kitų tautybių filmų aktorius, kurių bent vienas iš senelių ar tėvų yra kilę iš Lietuvos, kurie dažniausiai apie mus nieko nenori žinoti. . .

Jūratė Nausėdaitė — Ann Jillian yra lietuvaitė ir jos ryšio su lietuvišku kamieniu ieškoti nereikia. Mažai lietuviškos kilmės filmų aktorių iškilo. Jūratė yra pirmoji, kuri pasiekė pasaulinio garso ir pripažinimo. Įvertinkime savo tautietės talentą ir pasisekimą, parašykime savo pasitenkinimą jos vaidyba: Columbia Pictures, Columbia Plaza, Burbank, Ca. 91505.

Naujas muzikinis veikalas scenai

Pasirodo, kad Kalifornijos lietuvaitės nesnaudžia! Jau kaip ir užvirė darbas naujam užsimojimui, kuriam rankas sujungė trys veržlios moteriškės. Svarbiausia žinia: kompozitorė Giedra Gudauskienė jau užbaigė nuotaikingą, didžiai melodingą savo kūrinį, pavadintą "Aldona", kuriam tekstą parašė Rūta Kleva Vidžiūnienė ir kurį režisuoja jauna režisierė Danutė Barauskaitė-Mažeikienė, prieš kurį laiką nudžiuginusi visus jaunu ir energingu pastatymu "Viva Europa!"

Dabar pora žodžių apie "Aldoną". Tai savotiška mūsų tautinių šokių istorijos dalelė, kurion, aišku, įpinta ir graži meilės istorija. Veikalas prasideda Paryžiuje, kur Tautų Festivalyje lietuvių tautinių šokių grupė, atsiųsta iš jaunutės Lietuvos valstybės, laimi pirmą vietą. Kaip tai pakėlė krašte entuziazmą, kaip visur buvo sukrusta ruošti šokėjus ir šokių šventes! Štai toje šventėje Paryžiuje užsimezga graži meilė tarp ten viešėjusio Amerikos lietuvio kapitono Antano ir vienos mūsų grupės dalyvės. Meilė, kuri turėjo nugalėti daug kliūčių, nes kaip tik tada prasideda tamsusis mūsų tautos laikotarpis, bet ji laimingai perveda jauną porą per plačius vandenis ir po metų eilės džiūgauja su savo vaikais ir anūkais mūsų tautinių šokių šventėje Čikagoje.

Muzikinio veikalo širdis visgi yra melodija. Čia ji pilasi per kraštus jaunais ir nuotaikingais ritmais, ilgesingomis meilės dainomis. Giedra Gudauskienė, kuri nepaįstamai reprezentuoja mūsų muziką vietos universiteto parengimuose, simfoniniuose pasirodymuose, ypač Los Angeles 200 metų minėjime scenoje ir radijo bangomis, dabar mums duoda visą pynę savo dainų ir šokių, kurie neabejotinai vėliau pateks į mūsų dainininkų repertuarus ir pramoginės muzikos plokšteles. Veikalas perpintas tautiniais šokiais, duodas progą pasireikšti vietos jaunimui, dainų ir šokių grupėms, turįs ir nostalgisko, ir komiško elemento.

Taigi lauksime šio linksmo muzikinio veikalo pasirodymo ir vietinėje—Los Angeles—scenoje, ir kitose vietovėse.

Prenumeruokite

"MOTERĮ!"

• MOTERYS PASAULYJE

Lietuvių Moterų Klubų Federacijos veikėjos aplankė 16 Vasario gimnaziją Vokietijoje: stovi viduryje LMKF pirmininkė **M. Noreikienė**, šalia kairėje stovi regionalinės vald. pirm. Vokietijoje **E. Lucienė** ir dešinėje — „Romuvos“ klubo pirm. **V. Sabienė**.

Baletų choreografė Regina Plokštytė-Vaičaitienė sėkmingai darbuojasi Australijoje. Ji turi savo baletų mokyklą ir rengia baletų pasirodymus miesto teatre. Ji paruošia savitą choreografiją įvairiai muzikai. Šios mokyklos vieši pasirodymai būna gerai įvertinti.

BE TĖVYNĖS

(Sol. A. Trečiokienei, prisimenant jos giesmę už mirusius)

Palikome tėviškę žalią
ir apleistojo miesto gatves.
Linko, linko ir verkė berželiai,
kai svetur išstumti buvom mes.

Kai tėvai pasiliko liūdėti
prieangy išdraskytų namų,
ir kilimai ten pievų gėlėtų
nekalto apsiliejo krauju.

Kartumu mes pasotinom dieną,—
kurčios širdys neklausė tiesos.
Mes gi siekėm ir vylėmės vieno
tikslu: laisvės brangios Lietuvos.

Ir nurimo jau daugelis. Dieve,
gal juos pašaukei meilės vardu?
Pasilikusių — naktys ir dienos
prie bedugnės svyruoja krantų.

Vien malda, tik malda bepaguodžia —
ir už mirusius, ir už gyvus.

Mūsų Tėviškės nelaisvės gruodžio,
gal sulauksim, gal jau nebebus. . .

Nulingavo giesmė su vargonais,
Smuikas verkė, aidėjo skliautai. —
O giesmės Tavo nuostabiuos tonuos
lyg Apvaizdą globojant matai. . .

Negirdėjai giesmės?— Bent žinėjai,
kaip skambėjo žmonių širdyse.
Be Tėvynės, išblokštų lyg iš rojaus —
tai viltis ir paguoda visa.

A.R.

(Šiems žodžiams Kalifornietė muzikė Ona Metrikienė, kuri neseniai laimėjo premiją „Dzūkų dainos“ skelbtame konkurse, parašė muziką; naujoji daina bus pavadinta „Tremtinio likimas“ arba „Be Tėvynės.“)

„Aušros“ laikraščio (1883 m.) yra padarytos fotografinės kopijos ir bus išleistos dviejuose tomuose (po 700 psl.), kaina vienos knygos \$17.00.

Išleidimu rūpinasi Lietuvių Istorijos draugijos atstovė **A. Rūgytė** Čikagoje.

Dail. Vidos Kristolaitytės kūrybos paroda buvo surengta Kultūros Židinio patalpose New York'e (1982. XI. 20). Parodą globojo L. Skaučių Sesieryja. Buvo paminėtas ir dailininkės kūrybinio darbo dvidešimtmetis. Ji yra baigusi Illinois universitetą ir Pratt institutą, turi meno magistro laipsnį ir parodose dalyvauja nuo 1962 metų. Dailininkės kūrybą apibūdino raš P. Jurkus ir kun. L. Andriekus, O.F.M.

GYDYMŲ PRAKTIKUOTOJAI, KURIŲ NENORI PRIPAŽINTI MEDICINOS MOKSLAS

Kiekvienas antras vokiečių tiki natūralaus gydymo veikimu. Dešimt milijonų vokiečių per pereitus metus perėjo natūralių gydymo žinovų praktiką daugiausia tie, kurie buvo nusivylę medicina ir pradėjo tikėti į gamtos gydymo jėgą. Milijonams sunkiai sergančių šis natūralus gydymo būdas jų išgyjimui atrodė paskutinė viltis, tačiau medicinos darbuotojų akimis žiūrint — šarlatanizmas.

Vokiečių žurnalo "Quick" reporteris Norbert Lebert, pradedant nuo 1981 metų kovo mėn. 12 dienos, žurnale aprašė seriją iš natūralaus gydymo praktikuotojų darbo, kalbėjosi su pačiais gydymo praktikuotojais ir jų pacientais. Muenchene yra įsteigta speciali šio gydymo metodikos mokykla.

Kai kurie iš šių praktikuotojų gydo travioletiniais spinduliais, kiti jų pačių pagamintais specialiais aparatais, tretieji magnetinės jėgos pagalba, o hemeopatai pačių pagamintais vaistais iš vaistažolių, žievių, sėklų, šaknų ir kitko. Yra dar ir tokių, kurie gydo rankų prisilietimu.

Dietmar Brennecke, vienas iš šios rūšies praktikuotojų, yra įsitaisęs savo darbo kabinetą Hamburge. Jo gydymo kambarys yra nustatytas įvairaus dydžio buteliukų, dėžučių, pagamintų iš įvairiausių vaistažolių išspaudų, tepalų iš sutrintų lapų ir tarkuotų šaknų. Vienas iš jo gydomų pacientų skundžiasi nuolatiniu gerklės užkimimu. Gydėsi pas daugybę medicinos gydytojų, bet nė vienas jam nepadėjo. Tada jau nutarė kreiptis pas Brennecke. Brennecke jau iš praktikos žinojo, kad jam padėti galės įleidimas skruzdėlių rūgšties. Daugeliui ligonių šie vaistai nuo šios ligos padėjo. Padėjo ir jam.

Kita pacientė pasakojo reporteriui, kad jai skaudėjusios kojos, negalėjusi vaikščioti ir nuo to labai užkietėjo viduriai. Brennecke, kaip vieną, taip ir kitą ligą pašalinio. Trečias pacientas pasakojo, kad jis atvažiuoja iš labai toli, nes jam nepasisekė išgydyti tulžies ligos. Brennecke jį išgydė su jo paties kraujo įleidimais, deguonimi ir

Thymus (jauno veršiuko ekstraktu) įleidimu, už tokį gydymą praktikuotojas paima 50 markių už kiekvieną vizitą.

Toliau "Quick" reporteris važiavo į Muencheną pas gydymo praktikuotoją Harald Fischerį. Kambaryje prieš jo akis stovi stiklinė su pilnu pienu ir ilgynių išspaudų skysčiu. Kambaryje jokių gydymo instrumentų nesimatė. Haraldo tėvas buvo gydytojas, bet jis nenorėjo medicinos mokytis, nes negali pakęsti kraujo regėjimo. Iš pradžių Haraldas studijavo muziką, teatro meną ir dainavimą. Net daugelį metų uždarbiavo iš šios profesijos. Jis pas save pastebėjo, kad jo rankose glūdi magnetinė jėga. Šiandieną jis gydo žmones rankų prisilietimu. Jam pasisekė išgydyti vieną beviltiškai sergančią moterį ir nuo to išgarsėjo. Daugiau kaip penkis pacientus jis nepriima per dieną, nes su kiekvienu pacientu užtrunka po pusantros valandos, iki sukaupia magnetinę jėgą, sušildo kūną. Kartais pacientas pajaučia lyg būtų įtrenktas elektrinės srovės.

Po to Norbert Lebert važiavo į Darmstadtą pas gydymo praktikuotoją Ernst Krupsch, kur turėjo progos pasikalbėti su viena paciente. Prieš penkerius metus prasidėjo jos liga, staiga ištino kojos. Ėjo nuo vieno gydytojo pas kitą, gydėsi keliose ligoninėse, kur buvo padaryti įvairūs tyrimai, kurie nieko nepadėjo. Tada ji kreipėsi pas šį praktikuotoją, kuris per šešias savaites išgydė. Gydė su masažais, paruošdavo vaistažolių arbatą ir įleidavo jos pačios kraujo. Vėliau reporteris tęsė pokalbį su pačiu praktikuotoju, kuris atkreipė pokalbio dėmesį į tai: kad pas juos ateina ligoniai, kurie jau serga pačioje paskutinėje ligos stadijoje, kurių medicina neišgydė, o pas juos paskutinė sustojimo vieta. Iš vedamų statistinių duomenų galima įrodyti, kad dar daugelį beviltiškų ligonių pasisekė išgydyti.

Toliau reporteris važiavo į Muencheną pas Wernerį Meyer Rolff, kuris turi įsirengęs savo gydymo kabinetą turingame Muencheno rajone — Bogenhausen. Pas jį ateina gydytis pacientai jau su medicinos mokslo nustatytais tyrimų rezultatais. Ligoniai, kurie jau perėjo daugelio gydytojų ir ligoninių namų slenkščius. Atsineša radiografijas, kraujo tyrimų egzaminus, elektrokardiogramas ir kitus ligos tyrimo rezultatus. Ir gal stebėsitės, kad menkomis gydymo priemonėmis jie išgydomi. Werner Meyer Rolff turi didelę gydymo praktiką, dirba per visą dieną ir net naktimis tenka dirbti. Jis pasakojo reporteriui apie prokurorą Georg Kranzbuler, kurio rankos ir vei-

das buvo išberti tirštu sluogsniu. Šia liga jau sirgo 20 metų, ir niekas jo nepagydyt. Natūralios medicinos praktikuotojas jam užtikrino, kad jis daug padėsias bet nevisai. Jis gydė jį homeopatiniiais iš vaistažolių pagamintais vaistais su labai geru rezultatu.

Visi šios rūšies gydymo praktikuotojai galvoja, kad medicina neturėtų drausti gydyti ligonius ir kitomis gydymo priemonėmis, svarbu juk, kad ligonis išgyja, tačiau nesvarbu, kaip ir koku gydymo metodu jis buvo gydomas, svarbu tik, kad gydymo priemonė nebuvo kenksminga jo organizmui.

Toliau reporteris apsilankė į vieną kaimą netoli Hannoverio pas gydymo praktikuotoją Hans Jurgen Reisberg. Čia jis turėjo įdomų stebėjimą. Gydymo praktikuotojas ligonio nieko neklausė, tik apžiūrinėjo jį ir stebėjo. Po to prašė nusimauti kojines ir batus, prašant parodyti kojų pėdą. Neapsiriko — jis turėjo sukietėjusią pado odą. Pradėjo kojos pėdą iš įvairių pusių spausti, o vienoje vietoje net šuktelėjo. Tada ligoniui paaiškino, kad jis sergas inkstų, tulžies liga ir turi paliestą net pūslę. Be to, pasiteiravo, ar jis neturįs galvos skausmų. Pacientas jam papasakojo, kad jis kadaise buvo kritęs ir nuo to laiko turi nuolatinius galvos skausmus. Hans Jurgen prirašinėjo jam vaistažolių pagamintus vaistus, nuo kurių pacientas pasveiko.

Pagal planą paskutinę reporterio kelionę atliko Bochumo mieste, Kurt Schumacherio aikštėje, pas medicinos praktikuotoją Friedrich Reed. Laukiamajame kambaryje rado įrengtas šešias kabinas, kurios visos buvo užimtos pacientais. Praktikuotojas Reed gydo ligonius gyvačių įleidžiamais nuodais. Reporteris apklausinėjo kelis pacientus. Pirmoji pasakojo Gertrud Balsen. Ji turinti neišpasakytus kojų skausmus, buvo operuota du kartus, bet skausmai nesumažėjo. Turėjo operuotis trečią kartą, nes viena koja jau buvo suparaližuota. Kažkas jai nurodė šį praktikuotoją, kuris gydė žmones gyvačių nuodais. Iš pradžių ji gaudavo du nuodus švirkštus per savaitę, o vėliau jau užteko vieno švirkšto nuodų per mėnesį. "Man einasi labai gerai," užtikrino pacientė.

Kita pacientė pasakojusi, kad kenčianti nuo stiprių išjū sukrinko ir niekas jai nepadėjo. Negalėdavo net paeiti, turėdavo ropoti ar šliaužti. Po ketvirto gyvačių nuodų įleidimo ji jau nebejautė skausmų. Vėliau reporteris išsikalbėjo su pačiu ligų gydymo praktikuotoju, kuris apgailestavo, kad šių dienų medicina labai mažai vartoja gyvačių nuodų gydymo būdą. Jis praktikos gydyme

Vanduo yra ypatingai reikalingas žmogui. Jis po deguonies yra sekantis reikalingumu. Be oro žmogus išgyvena kelias minutes, be maisto kelias savaites, o be vandens sustotų betkokia gyvybė. Žmogaus kūnas turi apie 70% vandens. Vanduo yra vandenilio ir deguonies mišinys. Vandenilis ir deguonis yra degančios dujos, o vandens molekulė turi vandenilio 2 atomus, deguonies vieną atomą — jau yra skystis, ir vanduo ne tik kad nedega, bet jį vartoja gaisrininkai ugnies gesinimui. Vanduo virš Celsijaus nulio yra skystas, žemiau nulio — kietas ledas, o virš 100 Celsijaus virsta garais, tačiau jo cheminė formulė ta pati — H_2O .

Vanduo žmogaus gyvenime yra keleriopai reikalingas: švarai palaikyti tiek pačiam žmogui individualiai, tiek jo miestui. Be vandens, be kanalizacijos miestas per trumpą laiką užsiterštų. Kanalizacija mieste vandens pagalba ir milžiniškų pompų aptarnaujama visus nešvarumus išmeta į užmiesių skirtas vietas, kur tas nešvarus vanduo valomas fiziškai, chemiškai bei natūraliai ir tada apvalytas vanduo kanalais nuleidžiamas į upes ar ežerus. Tas miesto valymas brangiai atsiena, bet be to valymo miesto gyvenimas

būtų neįmanomas. Žmogui vanduo reikalingas ir virškinimo traktui, papildymui išnaudoto vandens, nes žmogus daug vandens praranda kūno apvalymui per inkstus bei vidurius. Nemažai vandens žmogus praranda garų pavidale alsuojant bei su prakaitu. Žmogaus kraujas turi apie 90% vandens. Jis atlieka maisto transportaciją bei hemoglobino dėka deguonies ir anglies dvideginio pasikeitimą plaučiuose ir kūne. Vanduo žmogaus organizme prisideda ir prie kūno temperatūros reguliavimo, kaip alsavimu garais bei prakaito formoje. Žmogui reikalinga apie 7 puodukai vandens per dieną. Dalį žmogus gauna su maistu, pvz. pienas turi 87% vandens, mėsa 45-70%, sūris 35% vandens. Trūkstantį vandenį žmogus papildo geriamu vandeniu. Geriamas vanduo turi būti švarus ir neužterštas bakterijomis, ypač to reikia žiūrėti dideliuose miestuose. Jeigu važiuoji į žemesnės kultūros kraštą ir abejoji vandens švara — gerk tik virintą vandenį, mineralinį arba gazuotą vandenį, nes gali apsikrėsti vidurių šiltine bei įvairiomis koli grupės bakterijomis. Pvz. Leningrade, kur pereitame kare žuvo milijonas žmonių, aš, gerdamas vandenį iš krano, gavau viduriavimą, kurį išgydė tik keli gydytojai. Šiaip geriausias vanduo yra kaip Lietuvoje

yra pasiekęs gerus rezultatus prie reumatizmo ligų, širdies kraujo apytakos ir migrenos. Jis save laiko gyvačių nuodų pagaminimo ekspertu. Jis kalba apie kobra, koralę ir visas kitas pačias nuodingiausias gyvates iš Australijos ir Pietų Amerikos žemynų. Viena pacientė reporteriui pasakojusi, kad įleidus gyvačių nuodus, ji jaučiasi lyg būtų išgėrusi šampano stiklą.

Šie nupasakoti paties reporterio gydymo metodai labai įdomūs, nes jis pats buvo liudininkas ir šio gydymo stebėtojas. Aišku, kad nesvarbu, nuo kokių gydymo metodų mes išgyjame, svarbu tik, kad išgyjame. Tačiau žmonija yra kritusi į beviltišką nepagyjimo stadiją, kreipiasi visur ir pas visus, kad tik galėtų padėti. Ir kaip matome iš šios rūšies gydymo praktikantų gyvenimo, kad ir pačioje kritiškose padėtyse atsiranda išsigydyimas ir visai paprastomis,

nekomplikuotomis sąlygomis. Kaip gydymo įvairenybė, buvo labai įdomi susipažinti.

Tik viena yra aišku, kad natūralios gydymo jėgos niekas negali išmatuoti ir nustatyti jai pasisekimą ar pralaimėjimą. Tą ką mums išaugina ir patiekia pati gamta, o išaugintų vaistazolių paslaptis dar nėra pilnai iširta, bet jų naudingumas niekam nesukelia abejonių. Tačiau mokslas nori šias gydymo priemones ignoruoti ir jas vadina šarlatanizmu.

Anksčiau, prieš kelis šimtus metų, visa žmonija tik šiuo gydymo metodu gydėsi ir buvo sveikesnė nei šiandieną, kurią mums nurodo medicinos mokslo kelias. Todėl šiandieną ligoniniai jau nebetelpa ligoninėse, o antra, tiek ligonių ir puspročių vaikščioja laisvai gatvėse, nebesuradami išsigydyti kelio.

A. VAISIŪNIENĖ

— šaltinio ar šulinio, tačiau JAV-bių ar Kanados miestų vanduo yra saugus gerti žalias, nes čia vandenį tikrina laboratorijos tiek jo švarą, tiek bakteriologiškai. Visą laiką gerti virtą ar destiliuotą vandenį yra nepatartina ir nesveika. Natūraliam vandenį yra gana daug ištirpusių druskų, taip vadinamų mikroelementų, kaip kalcio, magnezijos, cinko, nikelio, chromo, kadmio, geležies ir kitų, kurie yra labai reikalingi žmogaus organizmui. Yra priimta vadinti kietas vanduo, kuriame yra daugiau ištirpusių mikroelementų ir jų daugiausia turi šaltinių vanduo. Minkštu vandeniu laikome tą, kur yra mažiau ištirpusio kalcio, magnezijos ir kitų mikroelementų ir daugiausia priklauso upių ir ežerų vanduo. Šių mikroelementų mūsų organizmas yra labai reikalingas kaip metabolizmui bei kaikurių enzymų ir coenzymų veikimui; geležis reikalinga raudonųjų kraujo rutuliukų susidarymui, o kalcio ir magnezijos reikia kaulams bei kitiems biocheminiams procesams. Paprastai kuo vanduo kietesnis, t.y. kuo daugiau jame mikroelementų, tuo geriau. Pvz. stokuojant magnezijos kūnas nesunaudoja gerai kalcio ir kalio. Esant magnezijos ir kalcio vandeny daugiau jo reakcija keičiasi iš rūkščios į šarminę ir tokiame vandeny tirpingumas žalingų mikroelementų yra mažesnis. Žmogui žalingi vandeny mikroelementai yra gyvsidabris, didesni kiekiai fosforo bei kadmio ir kt. Fosforas yra dideli nuodai ir jis įeina į pelėms nuodyti nuodų sąstatą, tačiau labai maži kiekiai fosforo įeina į ląstelių sudėtį. Kiekviena gyva ląstelė turi mažus kiekius fosforo ir azoto, be šių elementų nėra jokios gyvybės. Azotas ir fosforas įeina į nukleinių rūkščių sudarymą, kurių pagrindine mokslininkai stengiasi padaryti dirbtinę gyvybę, tačiau iki šiol vis dar dirbtinės gyvybės sukurti nepavyko.

Žmonės, gerdami kietą vandenį, ilgiau gyvena, rečiau serga arterijų ir širdies ligomis bei rečiau gauna aukštą kraujo spaudimą. Destiliuotas vanduo mikroelementų visai neturi, jų mažiau turi ir virtas vanduo. Todėl stenkimės gerti kietą ir nevirtą iš krano vandenį. Kaip minėjau, JAV-se ir Kanadoje miesto savivaldybių sveikatos įstaigos tikrina geriamo vandens tinkamumą ir, jeigu po didelio lietaus netinka žalias vanduo vartoti, tai miesto įstaigos praneša apie tai žmonėms. Jeigu nori saugiai vartoti žalią vandenį iš krano, tai pasiteirauk savo miesto savivaldybėje sveikatos departamente apie vandens tinkamumą gėrimui.

• Šeimininkų kampelis

Veda L. MURAUSKIENĖ

Kopūsto kotletai

- 1 galva kopūsto,
- 4 bandelės
- ½ p. džiovėsėlių,
- 3 svogūnai,
- 2 kiaušiniai,
- 1 p. rūgščios grietinės,
- druskos, prieskonių.

Kopūsto galvą apvirinti, nuvarvinti, supiaustyti ir sumalti kartu su piene išmirkytomis bandelėmis. Sudėti pakepintus, sukapotus svogūnus, kiaušinius, prieskonius ir gerai išminkyti. Jei reikia, galima įdėti džiovėsėlių. Padaryti kotletus, pavolioti džiovėsėliuose ir gražiai pakepinti riebaluose keptuvėje. Galima kepti ir orkaitėje. Kepimo skardą patepti riebalais, kai apatinė pusė pagels, apversti. Kepant ant skardos būna mažiau darbo ir sunaudojama mažiau riebalų. Tinka su grybų padažu.

Morkų užkandis

- 1 sv. morkų,
- 2 štl. cukraus,
- 2 štl. lydyto sviesto,
- 1 p. grietinės.

Morkos nuskutamos, supiaustomos, užpilamos cukrumi ir uždengtos palaikomos, kad atsirasų sulčių. Viskas sudedama į troškinimo indą, užpilamas lydytas sviestas, grietinė ir uždengus troškinama apie 30 min.

Burokėlių salotos

Burokėlius išvirti, nulupti, supiaustyti ritinėliais ir dėti į indą sluogsniuojant su svogūno riekelėmis arba tarkuotais krienais. Į virintą vandenį įdėti cukraus, druskos, kmynų ir citrinos sunkos (pagal skonį). Užpilti ant burokėlių ir uždengus palaikyti apie 12 val. Tinka prie įvairių mėsų.

Cukinio apkepas

- 4 cukiniai,
- 1 štl. citrinos sunkos,
- 2 štl. sviesto,
- 2 štl. miltų,
- 1 p. pieno arba viščiuko buljono,
- 4 kiaušiniai,
- 2 štl. kapotų, žalių krapų,
- druskos (pagal skonį).

Cukinius nuplauti ir supiaustyti kubeliais; į troškinimo indą įpilti truputį vandens, citrinos sunkos, sudėti cukinius, uždengti ir troškinti apie 10 min. Kitame inde išleisti sviestą, sudėti miltus ir maišant supilti pieną (arba buljoną), pavirinti, kol pradės tirštėti. Kiaušinio trynius išplakti ir maišant supilti į kiek atvėsintą padažą. Įmaišyti nusunktus cukinius ir kapotus krapus. Išplakti baltymus ir viską kartu išmaišyti. Apkepo formą patepti sviestu, ir įstatyti į indą su vandeniu. Orkaitę pašildyti iki 350°, įstatyti abu indus ir kepti apie 1 val.

Bulvių ir mėsos kroketai

Jei nuo pietų liko bulvių ir mėsos, sekančiais dienai galima paruošti naują patiekalą. Bulves ir mėsą sumalti, įdėti vieną kiaušinį ir riebaluose pakepintą, sukapotą svogūną. Pagal reikalą galima įdėti prieskonių. Viską gerai išminkyti, padaryti mažus krocketus, gerai pavolioti džiovėsėliuose ir pakepinti riebaluose.

Obuolių ir baltos duonos apkepas

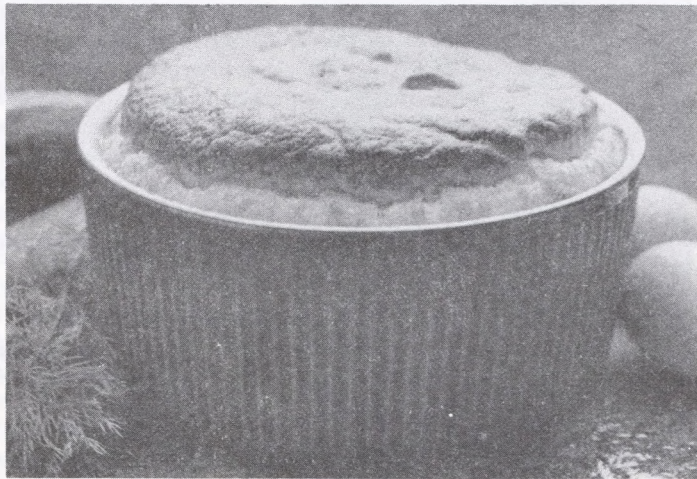
- 5 padžiovintos bandelės arba balta duona,
- 4 obuoliai,
- 2 štl. sviesto,
- 2 štl. razinų,
- 4 kiaušiniai,
- 3 p. pieno,
- cukraus, migdolų prieskonio.

Apdžiūvusias bandeles arba baltą duoną supiaustyti plonomis riekelėmis. Obuolius nuvalyti ir irgi supiaustyti riekelėmis. Apkepo formą patepti sviestu ir dėti sluogsniais duoną ir obuolius. Ant obuolių užberti razinų. Viršutinis sluogsnis turi būti duona. Kiaušinius išplakti su pienu, įdėti cukrų ir migdolų prieskonius, viską supilti ant paruošto apkepo. Orkaitę pašildyti iki 350° ir kepti apie 45 min. Paruošti padažą: 2 p. pieno, 1 supiaustytą vanilės lazdelę ir 2 štl. cukraus užvirinti. Šaltame piene praskiesti 1 štl. krakmolo ir sumaišyti su padažu. Paimti 2 štl. padažo ir išplakti su kiaušinio tryniu, įmaišyti į padažą. Viską gerai išmaišyti ir karštą paduoti prie apkepo.

Daržovių užkandis

- 1 sv. saldžiųjų bulvių,
- 1 sv. morkų,
- 2 obuoliai,
- ½ p. apelsinų sunkos,
- 3 štl. medaus,
- 3 štl. sviesto,
- Cinamono miltelių, muskato miltelių (pagal skonį).

Bulves ir morkas nuvalyti ir supiaustyti. Į indo dugną įpilti truputį vandens, sudėti daržoves ir virti uždengtas apie 15 min. Daržoves nusunkti ir sudėti nuvalytus, supiaustytus obuolius; apelsinų sunką, medų, sviestą ir prieskonius. Viską pavirinti maišant, kol obuoliai suminkštės.

CUKINIO
APKEPAS

Veršienos liežuvis

- 1 liežuvis (veršienos),
 - 2 št. sviesto,
 - 2 tryniai,
 - 3 sardinės,
 - 2 št. miltų,
 - 1 št. citrinos sunkos
- druskos, prieskonių.
(lauro lapelių, petražolių ir t.t.)

Liežuvį įdėti į verdantį, su prieskoniais (pipirų, lauro lapelių, petražolių ir t.t.) vandenį ir virti, kol bus minkštas. Išvirtą liežuvį nulupti ir supiaustyti šmoteliais. Inde išleisti sviestą, įmaišyti miltus ir užpilti nusunktu viralu; sudėti nuvalytas ir supiaustytas sardines, citrinos sunką, išmaišyti ir vėl užvirinti. Sudėti supiaustytą liežuvį ir troškinti apie 15 min., nuimti nuo ugnies ir įmaišyti išplaktus trynius. Taip paruošta mėsa tinka su paskrudinta duona ir žaliomis salotomis. Taip pat tinkama pripildyti sluogsniuotos tešlos (pašildytus) paštetukus.

Žagarėliai

- 1 kiaušinis,
- 3 št. cukraus,
- 2 št. grietinės,
- ½ citrinos tarkuotos žievelės,
- miltų, cukraus pudros.

Kiaušinių su cukrumi gerai ištrinti, sudėti grietinę, citrinos žievelę ir miltų dėti tiek, kad tešla būtų kaip makaronams. Išminkyti, iškočioti ir supiaustyti. Virti riebaluose, išėmus pabarstyti cukraus pudra.

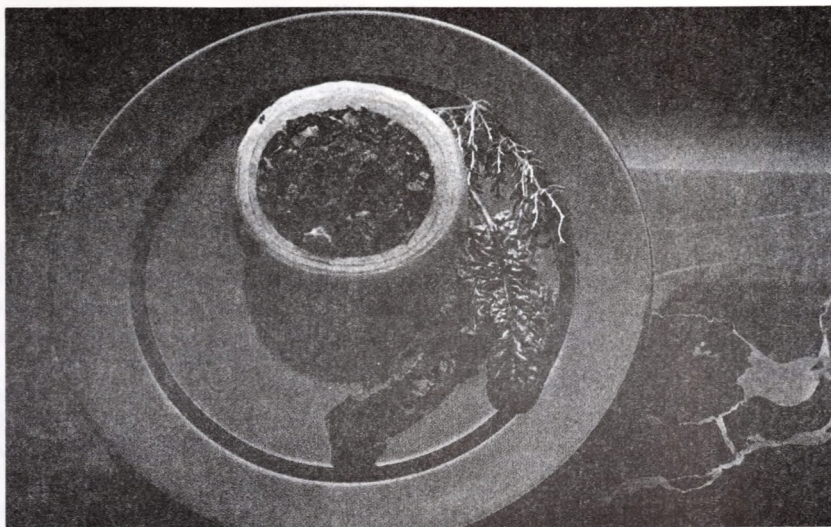
Raugintų kopūstų mišrainė

Raugintus kopūstus nusunkti, jei reikia nuplauti; pridėti kapoto svogūno, tarkuoto obuolio, kmynų ir cukraus. Galima įpilti aliejaus, išmaišyti ir palaikyti porą valandų uždengus.

Kimšti svogūnai

- 6 ispaniški svogūnai,
- 8 št. sviesto,
- ½ p. virtų špinatų,
- 1 p. virtos mėsos,
- ½ p. džiovintų,
- įvairių prieskonių.

Neluptus svogūnus įdėti į verdantį vandenį ir virinti apie 10 min. Svogūnus nusunki ir užpilti šaltu vandeniu, kad atvėstų. Svogūnus nulupti ir nupiauti šaknis;

KIMŠTI SVOGŪNAI

su šakute ištraukti vidurius, kad aplinkui liktų tik du ar trys sluogsniai. Išimtus vidurius sukapti, sudėti į keptuvę ir kepinti svieste; pridėti suspaustą galvutę česnako, "thyme", virtus (nusunktus) špinatus ir troškinti, kol pagels. Į indą sudėti mėsą, džiovintus ir prieskonius, išmaišyti ir prikimšti svogūnus. Ant viršaus pabarstyti "parmesano" sūrio, maišyto su džiovintais ir uždėti po gabalėlį sviesto. Sudėti į riebalais pateptą formą (įpilti ½ p. buljono arba vandens), uždengti ir kepti pašildytoje orkaitėje prie 375° apie 15 min., atidengti ir dar kepti 15 min.

Obuoliai marškinėliuose

- 1 bonka alaus,
 - 1 ½ p. miltų,
 - 2 sv. obuolių
- (Grany Smith arba Delicious),
aliejaus, cukraus pudros.

Du trečdalius alaus supilti į miltus ir išplakti, tada supilti likusį alų ir vėl plakti. Palaikyti (kambario temperatūroje) 1 val., kad susistovėtų. Obuolius nulupti, išimti sėklas ir supiaustyti plonomis skiltelėmis. Obuolio skilteles sudėti į paruoštą tešlą ir išmaišyti. Keptuvėje įkaitinti aliejų ir kepti po kelias obuolio skilteles apie 1 ½ minutės ant kiekvienos pusės. Iškepusius obuolius išimti, nusausti (ant popierinių servetėlių) ir pabarstyti cukraus pudra.

Džiovintų slyvų uogienė

- 1 p. džiovintų, be kauliukų slyvų,
- 1 apelsinas ir sunka,
- 1 ½ p. vandens,
- 2 št. cukraus,
- 1 št. citrinos sunkos,

- ½ št. tarkuotos citrinos žievelės,
- ¼ št. muškato riešuto miltelių (nutmeg),
- ¼ št. cinamono miltelių,
- ½ p. kapotų riešutų.

Slyvas, apelsino riekelės ir vandenį virinti ant lengvos ugnies, kol slyvos bus minkštos. Nusunkti ir vaisius atvėsinti. Sunką palikti. Viską, išskiriant riešutus, sudėti į blenderį ir malti apie 2 min., pagal reikalą pridėti atvėsintą sunką. Sumaltą uogienę sudėti į indą ir įmaišyti kapotus riešutus. Tinka perpepti pyragams. Laikyti šaldytuve.

Aliejaus ir medaus panaudojimas

Į skaitytojų klausimą, ar galima kepsniuose sviestą pakeisti aliejumi? atsakymas yra - ne. Ar galima kepsniuose vartoti aliejų ir medų? atsakymas yra — taip. Vartojant medų, kepsnio spalva, skonis ir purumas pasikeičia. Kepsniai, kepti su medumi, turi meduolio skonį. Taip pat vartojant aliejų, kepsnio skonis pasikeičia, nes aliejus yra daug riebesnis. Kepant mielinius pyragus, nesusidarys didesnis skirtumas, jei bus panaudota porą šaukštų aliejaus ar medaus. Įvairiuose tortuose, saldžiuose kepsniuose, pagerintose "babkose" ir t.t. pakeitimai yra neįmanomi, nes visai pasikeistų skonis.

Produktų išmieras patiekiamo, kaip yra parašyta originaliame recepte: puodukais, svarais, kilogramais ir t.t. Matuojant puodukais, pvz. 1 puodukas = 200 g. cukraus; 1 puodukas = 150 g. miltų. Geresnėse virtuvėse indų parduotuvėse galima gauti mielių, kur reželiais pažymėta, kiek kokių produktų pagal svorį reikia įpilti, pvz. miltų, cukraus, kakavos, druskos, ryžių ir t.t.

• Madų ir grožio pasaulis

Veda I. KAIRIENĖ

Tvarkinga rūbų spinta

Kiekviena mūsų vienu ar kitu metu turėjo sunkumų su rūbų spinta. Pati didžiausia problema yra spintos perkrovimas. Dažnai moteris perka rūbus tam tikroms progoms. Jos spintoj šioje palaidinė, tokia palaidinė, vienas sijonas, kitas sijonas. Kiekvienas rūbas savo laiką buvo pirkas priderinti prie to, kas jau seniai sudėvėta ir išmesta. Žodžiu, geras mišinys, bet blogas derinys.

Yra kita grupė moterų, kurios perka impulsyviai, neapgalvotai, niekad nieko neišmeta ir niekad nėra tikros ką ir kada dėvėti.

Trečios grupės moterys dažnai keičia svorį, tat jų spinta perkrauta trijų dydžių rūbais.

Paskutinei grupėi priklauso moterys, kurios turi per mažai rūbų, kartais dėl ribotų pajamų, kartais dėl šykštumo, kartais dėl neapsisprendimo.

Kiekvienai rūbų spintai reikia geros organizacijos. Išmeskit visus rūbus, kurie yra per maži arba per dideli. Svarstykite, kaip apsirengti šiandien. Jei, iškrovus viską, teliks tik trys apdarai, nenusiminkit, nes nėra reikalo graužtis dėl rūbų, kurie jums netinka. Nueikit ir nusipirkite sau tinkamo dydžio rūbus, bet ne tokius, kurie jums tiks, kai numesit 20 svarų.

Iškraustykit ir tuos rūbus, kurių nedėvėjot pereinant metų bėgyje. Dažniausiai jie nebus dėvimi ir sekančiais metais. Išimtinis tebtų tik vakarinės ilgos suknelės. Jos dėvimos tik išskirtinoms progoms. Būkit ryžtingos. Nedėvimi ar nemėgiami rūbai tik renka dulkes jūsų spintoj. Paklauskite savęs

— ar čia mano spalva? Ar tinka mano charakteriui? Ar gero stiliaus? Jei ne — atiduokit tokį rūbą labdaros draugijai.

Išėmusios iš spintos rūbus, sugrupuokite juos su tinkamais batais ir rankinukais. Sugrupuokit ir suderinkite sijonus, švarkus, palaidines. Jei jų yra per daug, nusikratykite mažiau tinkančių ir tuo būdu paliuosukite vietą spintoj. Nė vienai moteriai nereikalinga 20 sijonų ar 20 palaidinių.

Sudarykit savo mėgiamų rūbų bazinį rinkinį, o vėliau, gerai apsvarsčiusios, pirkite po vieną priderintą priedą.

SPALVINGOS MADOS

Kaip sukrauti lagaminą

Kaip dažnai jūs sugrįžtat iš kelionės su pilnu lagaminu rūbų, kuriais jūs nė karto nepasinaudojot? Kiek kartų jūs atvykstat į vasarvietę ir išsikraustot rūbus, kurie atrodo, kaip šuniui iš gerklės ištraukti? Kiekvienos išvykos apranga turi būti iš anksto kruopščiai suplanuota.

Susikraukit porą suderintų spalvų suknelių ir keletą sijonų bei palaidinių. Priderindamos atitinkamus priedus, jūs galite dėvėti tą pačią aprangą, kuklią iš ryto ir puošnią vakare.

Besikraudamos atostogoms lagaminą, mažinkite spalvų skalę. Rinkitės pagrindines neutralias spalvas su pora ryškios spalvos palaidinių ar priedų. Jei jūsų pagrindiniai rūbai bus juodos, baltos ar natūralios spalvos, jums bus labai lengva prie jų priderinti betkokių priedus.

Rinkitės austas medžiagas rauplėtas, bet

ne lygias. Ant jų nematyti raukšlių. Lininės ar medvilninės medžiagos yra vėsios ir patogios šiltam klimatai, bet jos glamžosi. Tačiau dabar medvilninės ir lininės medžiagos gaminamos su maža sintetinio plaušo priemaiša ir jos beveik nesiglamžo. Šilkas taip pat puiki kelionių medžiaga — lengva, užima mažai vietos ir, tinkamai supakuota, mažai glamžosi. Lengva vilna ideali kelionei. Ji gali būti dėvima net ir vasaros metu, nes vilna "kvėpuoja" ir pritaiko prie karščio ir šalčio.

Prieš pakuodamos rūbus, patikrinkite, ar visos sagos stipriai prisiuotos ir ar sijono apačios neatirusios, nes kelionėje paprastai nėra laiko adyti ar siuvinėti.

Į lagaminą apačią dėkite pačius sunkiausius reikmenis — plaukų džiovintuvą, kosmetikos buteliukus ir batus. Į batus galite sukišti kojines ir medvilnines ko-

jinaites. Batus pakuokit į plastikinius ar drobinius maišelius. Po to klokit plokščiai ilgas kelnės ir palikite galus kaboti iš lagamino. Perklokit kelnės plonu popierium ar plastikiniais valyklos maišais. Suvyniokit megztas, nesiglamžančias medvilnines palaidinukes, megztukus, baltinius ir rutuliukus ir dėkit juos ant kelnų. Tada kraukit sukneles, sijonus ir palaidines plokščiai, su kabančiom per lagamino šonus rankovėm. Vėl padenkite plonu popierium. Ant pat viršaus dėkit ploniausias ir švelniausias palaidines. Tada užlenkit palaidinių rankoves ir kelnų galus. Tuo būdu jūsų lagaminas bus tinkamai supakuotas ir rūbai beveik nesuglamžys.

Kai tik pasieksit viešbutį ar vasarvietę, tuojau pat atidarykit lagaminą ir sukabinkit drabužius į spintą. Jei kai kurie iš jų bus

susiglamžę, nuneškite juos į vonią, atsukite karšto vandens dušą ir palaikykite garuose.

Nepamainomoji vilna

Mūsų protėviai tikrai pasitarnavo savo ainiams, prisijaukindami mažus, plaukuotus gyvulėlius, kurie davė jiems vilnų, pieno ir gerą kepsnį. Romėnai pradėjo masiniai auginti avis ir gerinti jų veislę. Jų dėka mūsų avys šiandien didelės ir švelnių vilnų. Romėnų togos buvo audžiamos iš grynų vilnos, ir jau senų senovėje vilna tapo pagrindine Europos ir Šiaurės Amerikos apranga.

Iki 1960 metų vilnonės medžiagos valdė pasaulio rinką. Tais metais pasirodė įvairiausios sintetinės medžiagos. Vilnos pareikalavimas sumažėjo, ir tūkstančiai

avių augintojų sumažino savo kaimenes, skersdami avis mėšai. Kai 1970 metais žmonėms nusibodo sintetinės medžiagos, sumažėjusios vilnos kaina drastiškai pakilo. Australai vėl pradėjo auginti daugiau avių, tačiau kaina liko aukšta. Kasmet priaugant gyventojų skaičiui, atrodo, kad vilna liks retu ir brangiu audiniu. Nežiūrint to, visam pasauly vilnos pareikalavimas didėja.

Vilna yra pati šilčiausia medžiaga, tad, taupydami kurą ir nužemindami termotatus, mes reikalaujame daugiau patogijų, minkštų vilnonių rūbų. Vilna taip pat yra vėsi, nes ji "kvėpuoja". Arabų burnosai, dėvimi šiltoje Afrikos saulėje siuvami iš plonos vilnos. Ji lengvai sugeria drėgmę, atspari degimui, praktiška, stipri ir nesiglamžo. Vilnonės medžiagas lengva siūti.

Žinoma, vilna turi ir porą neigiamų ypatybių — ją ēda kandys ir vilnonės medžiagos susitraukia ir susivelia, jei neatsargiai plaunamos.

Perkant ar siuvant vilnonės medžiagas, reikia žinoti pagrindinį vilnonių audinių skirtumą. Yra veltos ir suktos vilnonės medžiagos. Veltos medžiagos, austos iš trumpesnių plaušų, minkštesnės, pigesnės, labai lengvai siuvamos ir prosyjamos. Visos tweed'o ir flanelės medžiagos priklauso šiai kategorijai.

Suktos medžiagos yra audžiamos iš ilgesnių, išsukuotų plaušų ir stipriai susuktų siūlų. Jos lygios, krentančios beveik kaip šilkas. Jos brangesnės ir sunkiau siuvamos. Tai grupei priklauso gabardinai, krepai ir plonos flanelės.

Siuvančioms patartina naudoti:

kelnėms — suktas gabardino medžiagas, kurios laiko suprosytas klostes, švarkams — minkštesnes tweed'o medžiagas, nes jos lengviau apvaldomos, sijonams — įvairias vilnonės medžiagas. Veltos medžiagos-minkštesnės ir šiltesnės, suktos — kietesnės ir geriau laiko klostes, suknelėms — lengvas krepines medžiagas, megztas arba maišytas su medvilne.

Siūdomos vilnonės medžiagas, atsiminkit, kad jos atrodo sunkesnės ir storesnės pasiuvus. Gerai patikrinkite iškarpos išdėstymą. Tinkamai išdėstyta iškarpa gali jums sutaupyti nemažai medžiagos. Kad medžiaga neblizgėtų, prosykit iš blogosios pusės arba per drėgną skudurą. Beveik visi siūlai tinka vilnai siūti, bet naudokite šilkinis išviršiniui štabnavimui. Tokie siūlai labai gražiai blizga. Kad geriau rūbai gulėtų, dėkit pamušalus į visus vilnonius sijonus ir švarkus.

VASAROS APRANGA

ŽURNALO "MOTERIS" KONKURSAS

Organizuota moterų veiklą Lietuvoje prasidėjo nuo 1907 m. įvykusio pirmojo suvažiavimo, po kurio įsisteigė L.K. Moterų Draugija. Netrukus pasirodė ir pirmoji moteriška spauda. 1910 m. buvo išleistas žurnalas "Lietuvaitė".

Šiai moterų veiklai paminėti žurnalas "Moteris" skelbia straipsnio konkursą mums visiems svarbia tema:

LIETUVĖ MOTERIS IR MŪŠŲ TAUTINIO IŠLIKIMO PROBLEMOS IŠEIVIJOJE

Skiriama pirma premija — \$100. ir dvi premijos — po \$50.

Straipsnio ilgis nenustatytas. Konkurse gali dalyvauti visi. Straipsnį reikia prisiųsti iki š.m. rugpiūčio mėn. 31 d. redakcijos adresu: "Moteris" — Konkursas, 1011 College St., Toronto, Ont. Canada, M6H 1A8. Straipsnius rašyti rašoma mašinėle arba aiškiai ranka. Prie straipsnio parašyti slapyvardį, o užklijuotame vokelyje įdėti pavardę ir adresą.

Vertinimo Komisija: E. Senkuvienė — pirm., dr. O. Gustainienė — leidėjų atstovė, N. Kulpavičienė — redakcijos atstovė.

Tarptautinio Katalikų Organizacijų Centro Žmogaus Teisių Komisijos Posėdžiai Prancūzijoje

1982 m. lapkričio 16-17 d. Paryžiuje įvyko Tarptautinio Katalikų Organizacijų Centro (OIC) Žmogaus Teisių Komisijos posėdžiai.

Posėdžiuose dalyvavo Pax Romana, Pasaulio Katalikų Moterų Organizacijų Unijos, Tarptautinės Katalikų Jaunimo Federacijos, Tarptautinės Jaunųjų Krikščionių Darbininkų Sąjungos, Tarptautinės Katalikų Šalpos, "Teisingumas-Taika"

Komisijos kitų tarptautinių organizacijų atstovai.

B. Venskuvienė — Pasaulio Lietuvių Katalikų Organizacijų Sąjungos (PLKOS) įgaliotinė tarptautiniams ryšiams minimuose posėdžiuose atstovavo Pasaulio Katalikų Moterų Organizacijų Unijai (WUCWO) ir padarė pranešimą apie šios Unijos Žmogaus Teisių Komisijos veiklą. Ji taip pat aktyviai reiškėsi įvairiuose svarstymuose, nustatant artimiausio meto Tarptautinio Katalikų Organizacijų Centro Žmogaus Teisių Komisijos veiklos programą.

PLKOS INFORMACIJA

• Atsiųsta paminėti

Saulėleidis — Pranas Naujokaitis; eilėraščių rinkinys; dail. P. Jurkus; 72 psl., tiražas 400 egz. kaina — \$4.00

Čikagos Jaunimo Centras 1957-1982: gausiai iliustruotas leidinys išleistas centro sukurti progą; redagavo redakcinė komisija; 87 psl.

Lietuvių literatūrinė kritika tremtyje — Vladas Kulbokas; išleido Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos leidykla, 1982 m. Roma; 543 psl.

Pažadų Dvaras — Anatolijus Kairys; tautosakinis romanas; išleido Lietuviškos Knygos Klubas; dailininkė — A. Sutkuvienė; 243 psl. kaina \$8.00.

Marco Polo Lietuvoje — Birutė Pūkelevičiūtė; šeši apsakymai; išleido Lietuviškas Knygos Klubas; dailininkas — Kazys Veselka; 307 psl., kaina \$10.00

Krivulė — leidžia Vakarų Europos Lietuvių Sielovada; redaguoja — k. P. Celiešius; adresas — Kirchenstr. 5, 8939 Bad Woerishofen, W. Germany.

Atitaisymas: "Moteris" Nr. 1, 24 psl., turėjo būti parašyta. L. Novogrodskienė mokėsi Kaune, V-je valst. gimnazijoje, kur aktyviai dalyvavo skaučių veikloje.

Mylimai motinai mirus,
ALDONĄ JANAČIENĘ IR BIRUTĘ VENSKUVIENĘ
nuoširdžiai užjaučiame —

K.L.K.M. D-jos centro valdyba ir "Moters" redakcija

"Moters" bendradarbei rašytojai
JANINAI NARŪNEI
mirus, nuoširdžiai užjaučiame šeimą —

"Moters" redakcija